

Vejledning om virksomheders egenkontrol med ydre miljøforhold

Indhold

1	INDLEDNING	5
1.1	HVAD ER EGENKONTROL	5
1.2	FORMÅL MED EGENKONTROL	6
1.3	MÅLGRUPPE	7
1.4	LÆSEVEJLEDNING	7
2	FASTSÆTTELSE OG BRUG AF EGENKONTROL	9
2.1	RETSSIKKERHEDSLOVEN	9
2.2	DEN INDLEDENDE DIALOG	9
2.3	FASTSÆTTELSE AF EGENKONTROLVILKÅR	11
2.3.1	<i>Forslag til egenkontrolvilkår</i>	11
2.3.2	<i>Meddelelse af egenkontrolvilkår</i>	14
2.4	BRUG AF EGENKONTROLVILKÅR	16
2.4.1	<i>Virksomhedens opgaver og ansvar</i>	16
2.4.2	<i>Myndighedens opgaver og ansvar</i>	17
3	TYPER AF EGENKONTROL	19
3.1	VALG AF TYPE AF EGENKONTROL	19
3.2	REGISTRERING/DRIFTSKONTROL	20
3.2.1	<i>Hvem skal udføre registreringen og hvordan?</i>	21
3.2.2	<i>Hvad skal registreres?</i>	21
3.2.3	<i>Hvornår skal der registreres?</i>	23
3.2.4	<i>Beregninger</i>	23
3.3	DIREKTE MÅLING	23
3.3.1	<i>Hvad skal måles og hvor?</i>	24
3.3.2	<i>Hvornår skal der måles?</i>	24
3.3.3	<i>Hvilke krav skal der stilles til måleudstyret?</i>	25
3.3.4	<i>Hvordan skal måledata registreres?</i>	25
3.3.5	<i>Fastsættelse af kontrolperiode og måletid</i>	25
3.3.6	<i>Beregning af måledata</i>	26
3.4	PRØVEUDTAGNING OG MÅLINGER	26
3.4.1	<i>Hvem skal udføre prøveudtagning og måling?</i>	27
3.4.2	<i>Hvad skal der udtages prøver/måles for?</i>	28
3.4.3	<i>Hvornår skal der udtages prøver/måles?</i>	28
3.4.4	<i>Hvor skal der udtages prøver/foretages målinger?</i>	29
3.4.5	<i>Hvordan skal der udtages prøver/foretages målinger?</i>	29
3.4.6	<i>Hvordan fastsættes kontrolperiode og måletid?</i>	30
3.4.7	<i>Hvilken analysemetode skal anvendes?</i>	30
3.4.8	<i>Beregning af data</i>	31
3.5	OPBEVARING OG RAPPORTERING AF RESULTATER	32
4	OMRÅDER FOR EGENKONTROL	35
4.1	PÅBUD EFTER MILJØBESKYTTELSESLOVENS § 42	35
4.2	EGENKONTROLVILKÅR I MILJØGODKENDELSER	35
4.2.1	<i>Egenkontrolvilkår i ansøgning og i godkendelse</i>	36
4.3	EGENKONTROLVILKÅR FOR SÆRLIGE VIRKSOMHEDSTYPER	37
4.3.1	<i>Anlæg der forbrænder affald</i>	37
4.3.2	<i>Store fyringsanlæg</i>	38
4.3.3	<i>Virksomheder omfattet af VOC-bekendtgørelsen</i>	38

4.4	EGENKONTROLVILKÅR I SPILDEVANDSTILLADELSER	39
4.4.1	<i>Påbud om ændring af vilkår i spildevandstilladelse</i>	40
4.5	EGENKONTROLVILKÅR I LUFTVEJLEDNINGEN	40
4.6	STØJ	42
4.7	LUFTVEJLEDNINGEN	43
5	LOVE, BEKENDTGØRELSER, VEJLEDNINGER MV.	45

1 Indledning

Med denne vejledning sættes der fokus på virksomheders egenkontrol med deres påvirkning af det omgivende miljø. Vejledningen forklarer nærmere, hvad egenkontrol er, og i hvilke sammenhænge det anvendes. Endvidere beskriver vejledningen, hvordan vilkår om egenkontrol kan fastsættes, efterleves og kontrolleres, og hvad der er virksomheders og myndigheders opgaver og ansvar i den sammenhæng.

Vejledningen dækker hovedparten af de virksomheder og aktiviteter, som er omfattet af miljøbeskyttelsesloven. Undtaget herfra er landbrug og virksomheders undersøgelse af produkter eller varer som angivet i miljøbeskyttelseslovens § 72, stk. 2.

Vejledningen er udarbejdet i samarbejde mellem Miljøstyrelsen og Peter Engel, Engel Environ. Undervejs er der afholdt en workshop med deltagelse af repræsentanter for virksomheder, kommuner og miljøcentre. Vejledningen er blevet til på grundlag af et tidligere udkast udarbejdet af Bjørn Bauer og Lars Christensen, PlanMiljø.

1.1 Hvad er egenkontrol

De kommunale og statslige miljømyndigheder kan i henhold til miljøbeskyttelseslovens § 72, stk. 1 stille krav om, at virksomheder for egen regning skal udføre kontrol med deres påvirkning af det ydre miljø. Princippet kaldes egenkontrol og har eksisteret siden den første miljøbeskyttelseslov fra 1973.

Egenkontrol er altså den kontrol, som en myndighed pålægger en virksomhed selv at føre med egne miljøforhold som en del af tilsynet med virksomhedens aktiviteter. Egenkontrol udformes som vilkår f.eks. om registrering, kontrol, vedligehold eller målinger.

Myndighederne kan stille krav om egenkontrol på følgende områder:

- Påbud efter Miljøbeskyttelseslovens § 42 til andre virksomheder end listevirksomheder.
- Miljøgodkendelser efter Miljøbeskyttelseslovens § 33 af virksomheder optaget på bilag 1 og 2 i bekendtgørelse om godkendelse af listevirksomhed.
- Tilladelser efter Miljøbeskyttelseslovens § 19, stk. 1 og 2 til nedgravning, udledning eller oplag på jorden eller afledning til undergrunden af stoffer, produkter og materialer, der kan forurene grundvand, jord og undergrund.
- Tilladelser efter Miljøbeskyttelseslovens § 28 til udledning af spildevand eller tilslutning til spildevandsanlæg.

På disse områder er der også specifikke bekendtgørelser, vejledninger mv., der skal tages højde for i forbindelse med fastsættelse af egenkontrollvilkår og ved tilsyn med overholdelse af dem. Dette er uddybet i vejledningens kapitel 4.

Kravene til egenkontrol formuleres som vilkår og kan omfatte dele af eller virksomhedens samlede påvirkning af det ydre miljø.

Tilsynsmyndigheden kan, jf. Miljøbeskyttelseslovens § 72, stk. 3, revidere vilkårene om egenkontrol i virksomhedens godkendelser, tilladelser og påbud for at forbedre virksomhedens egenkontrol eller for at opnå et mere hensigtsmæssigt tilsyn. Denne mulighed foreligger også, selvom virksomhedens godkendelse er omfattet af en 8-årig retsbeskyttelse. Ændring af egenkontrolvilkåret kan også ønskes for at opnå et bedre og mere omkostningseffektivt egenkontrolvilkår.

Ændring af egenkontrolvilkår kan også gennemføres efter ønske fra virksomheden.

1.2 Formål med egenkontrol

Formålene med egenkontrol retter sig både til virksomheder og til myndigheder.

Helt overordnet er formålet med egenkontrol at sikre, at der sker en fortløbende og hensigtsmæssig kontrol med og minimering af virksomhedens udledninger til det ydre miljø.

For virksomheder er egenkontrol med til at underbygge den aktive indsats over for egen forurening. Gennem egenkontrollen får virksomheden således fokus på fortløbende at overholde de krav for forurening, der er fastsat for dens drift. Samtidig kan egenkontrollen medvirke til, at virksomheden får øget fokus på, på hvilke områder forureningen kan reduceres. Egenkontrollen bør derfor af virksomheden betragtes som et redskab til at minimere udledningerne til det omgivende miljø og ikke udelukkende som en pligt pålagt af miljømyndigheden. Egenkontrollen kan derved anvendes til at styre på virksomhedens miljøparametre.

For at få det bedste udbytte bør virksomheden planlægge og gennemføre egenkontrollen i sammenhæng med sine øvrige arbejdsopgaver. For virksomheder med et (miljø)ledelsessystem og for virksomheder, som udarbejder grønt regnskab¹, kan egenkontrollen desuden være en del af arbejdet med at fremskaffe og dokumentere data. Systematikken i egenkontrollen kan endvidere give virksomhederne afsæt til at sikre en forebyggende miljøindsats.

For myndigheden er virksomheders egenkontrol en væsentlig del af grundlaget for at føre tilsyn med virksomheden. Egenkontrollen er således ofte afsættet for dialogen med virksomheden, hvad enten resultaterne af egenkontrollen præsenteres under et fysisk tilsyn eller fortløbende rapporteres til myndigheden.

Kvaliteten og resultaterne af virksomhedens egenkontrol har også betydning for myndighedens planlægning og prioritering af tilsyn, jf. vejledning om

¹ Jf. Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 210 af 3/3 2010 om visse virksomheders afgivelse af miljøoplysninger (Miljøministeriet, 2010)

differentieret miljøtilsyn². Afrapportering af egenkontrolvilkår til myndigheden inden det fysiske tilsyn kan være med til at sikre et godt grundlag for det fysiske tilsyn. Derved kan virksomhedens egenkontrol være med til at lette byrden for både virksomheder og myndigheder under det fysiske tilsyn.

Samlet set kan egenkontrollen være med til at højne kvaliteten af tilsynet til gavn for både virksomhed og myndighed.

1.3 Målgruppe

I tråd med formålene med egenkontrol henvender vejledningen sig til både virksomheder og myndigheder.

Vejledningen indeholder bl.a. et eksempel på indholdet af den dialog mellem virksomhed og myndighed, der skal lede frem til fastsættelse af vilkårene for egenkontrol, og det efterfølgende gensidige arbejde med at udføre og føre tilsyn med egenkontrollen.

Vejledningen giver desuden inspiration til, hvilke typer egenkontrol der kan anvendes i forskellige sammenhænge, og en præsentation af de formelle rammer for fastsættelse og anvendelse af egenkontrol.

Anvisningerne i vejledningen skal bl.a. medvirke til, at vilkårene om egenkontrol bliver afgrænset til det mest nødvendige. Anvisningerne peger også på, hvordan egenkontrollen bedst muligt bliver integreret i virksomhedernes øvrige arbejdsrutiner. For myndigheder sætter vejledningen bl.a. fokus på, hvordan egenkontrol bruges i forbindelse med tilsyn.

Vejledningen giver således virksomheder og myndigheder det nødvendige grundlag for at sikre, at egenkontrolvilkår bliver fastsat og anvendt efter hensigten og til fordel for begge parter.

Vejledningen skal samlet set bidrage til at styrke dialogen mellem virksomheder og myndigheder i forhold til egenkontrol og tilsyn med virksomheders miljøforhold.

1.4 Læsevejledning

Vejledningen er med sin struktur et opslagsværk, så både virksomheder og myndigheder nemt kan finde frem til de afsnit, der er relevante i en given situation.

Kapitel 2 om fastsættelse og brug af egenkontrolvilkår beskriver det anbefalede forløb ved fastsættelse og brug af egenkontrolvilkår - fra den indledende dialog mellem virksomhed og myndighed over formulering og meddelelse af vilkårene og til anvendelsen i praksis. Beskrivelsen er undervejs suppleret med eksempler baseret på cases.

I kapitel 3 introduceres de tre forskellige typer, som egenkontrol kan inddeles i: registrering/driftskontrol, direkte måling og prøveudtagning og måling. Det forklares bl.a., i hvilke situationer det er hensigtsmæssigt at anvende de

² Miljøstyrelsens vejledning om differentieret miljøtilsyn nr. 6/2004 (Miljøstyrelsen, 2004)

forskellige typer egenkontrol. Endvidere beskriver kapitlet, hvad det er særlig vigtigt at være opmærksom på for hver af de tre typer egenkontrol.

I kapitel 4 om områder for egenkontrol skitseres hovedtrækkene i de bekendtgørelser og andre vejledninger mv., der skal anvendes, når egenkontrollvilkårene udformes, og når der føres tilsyn med overholdelse af egenkontrollvilkår på de områder, der er nævnt i afsnit 1.1. I kapitlet gives der detaljerede henvisninger til, hvor i vejledningerne mv. der kan findes yderligere information om egenkontrol.

I kapitel 5 findes en liste, som omfatter de love, bekendtgørelser og vejledninger mv., som er anvendt i forbindelse med udarbejdelsen af vejledningen.

2 Fastsættelse og brug af egenkontrol

I dette kapitel beskrives det samlede forløb for fastsættelse og brug af egenkontrol - fra den indledende dialog mellem virksomhed og myndighed, over formulering og meddelelse af vilkårene og til anvendelse i praksis; dvs. virksomhedens udførelse og myndighedens tilsyn. Beskrivelsen er undervejs suppleret med eksempler baseret på cases.

Under hele beskrivelsen er der fokus på dels den vigtige dialog mellem myndighed og virksomhed, dels de opgaver og det ansvar som henholdsvis myndighed og virksomhed har.

Indledningsvis introduceres der kort til retssikkerhedsloven, hvor både virksomhed og myndighed skal være opmærksomme på de særlige forhold, der har betydning for egenkontrol.

2.1 Retssikkerhedsloven

Retssikkerhedsloven (lov nr. 442 af 9. juni 2004 om retssikkerhed ved forvaltningers anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter) trådte i kraft d. 1. januar 2005. Retssikkerhedslovens regler finder anvendelse, når myndigheden ønsker at tilvejebringe oplysninger til brug for udformning og fastsættelse af egenkontrolvilkår. I retssikkerhedslovens § 10 er der et generelt forbud mod selvinkriminering³.

Miljøstyrelsen har publiceret Vejledning nr. 7 af 1. oktober 2005 om anvendelse af retssikkerhedsloven på miljøområdet, herunder anvendelse af retssikkerhedsloven i forbindelse med gennemførelse af miljøtilsyn og indhentning af oplysninger. For en nærmere gennemgang henvises der til vejledningen og særligt til afsnit 3.1.2 om retssikkerhedslovens § 10 og afsnit 3.2.6 om hjemmel til at foretage undersøgelse for virksomhedens regning.

2.2 Den indledende dialog

Allerede inden der formuleres forslag til vilkår, bør der indledes en dialog mellem virksomhed og myndighed. Det kan både være myndigheden og virksomheden, der tager initiativet. Dialogen om egenkontrolvilkår vil ofte indgå i en bredere sammenhæng i forbindelse med en godkendelse eller tilladelse.

Myndighedens rolle

Myndigheden skal ved dialogen gøre det klart, på hvilke områder virksomheden skal bidrage med oplysninger og hvordan (se uddybning under afsnittet herunder om virksomhedens opgaver). Hvis egenkontrol er nyt for

³ Hermed menes, at myndigheden ikke må bede virksomheden om oplysninger om forhold, hvor de har mistanke om et strafbart forhold. Se endvidere "Vejledning om anvendelse af retssikkerhedsloven på miljøområdet. Miljøstyrelsen, 2005 a.

virksomheden, kan der være behov for en uddybende forklaring på, hvad egenkontrol er.

Myndigheden skal forklare den formelle baggrund for, at der skal stilles vilkår om egenkontrol. Det kan f.eks. være i forbindelse med en godkendelse eller tilladelse eller som opfølgning på forhold, som er konstateret ved tilsyn.

Endelig skal myndigheden fremlægge, på hvilke områder man ser behov for egenkontrollvilkår, f.eks. spildevand eller luft. Der skal gives en uddybende forklaring på, hvorfor myndigheden ser behov for egenkontrollvilkår på de specifikke områder. Myndigheden skal samtidig redegøre for evt. fastlagte bindinger i f.eks. bekendtgørelser mht. egenkontrollvilkår (se uddybning i afsnit 2.3.1).

I eksemplet herunder indledes dialogen om egenkontrol som en del af et varslet tilsyn, der bl.a. omfatter revurdering af virksomhedens miljøgodkendelse.

Case: Forvarsling af tilsyn - udkast til et varslingsbrev:

Kommunen ønsker at føre miljøtilsyn med Virksomheden A/S d. 9. februar 2009.

Miljøtilsynet vil primært bestå i en gennemgang af den eksisterende miljøgodkendelse, herunder behovet for at tilpasse virksomhedens egenkontrollvilkår.

Kommunen forventer således, at tilsynet vil omfatte følgende emner:

1. Fysisk besigtigelse af alle afkast
2. Gennemgang af relevante målerapporter
3. Drøftelse af behov for ajourføring af virksomhedens miljøgodkendelse
4. Særlig fokus på tilpasning af godkendelsens egenkontrollvilkår

Desuden vil vi gerne høre nærmere om en evt. intern ændring af organiseringen af miljøarbejdet hos jer, som kan få betydning for det fremtidige miljøarbejde.

Med dette brev er tilsynet varslet i overensstemmelse med reglerne i retssikkerhedsloven. Virksomheden A/S kan gøre indsigelse overfor det varslede tilsyn senest en uge før tidspunktet for det varslede tilsyn.

Kommunen skal gøre opmærksom på, at Virksomheden A/S har ret til at lade sig repræsentere eller bistå af andre jf. forvaltningslovens § 8.

Virksomhedens opgaver

Virksomheden skal allerede i forbindelse med den indledende dialog overveje, om det er muligt at anvende allerede fastlagte arbejdsgange som inspiration til udformningen af egenkontrollvilkår. Det er vigtigt, at myndigheden allerede under den indledende dialog får indsigt i, hvordan virksomheden i forvejen indsamler, registrerer og opbevarer data, så der kan tages højde for dette ved fastsættelse af egenkontrollvilkårene.

Hvis virksomheden har et ledelsessystem (f.eks. miljøledelse efter ISO 14001 eller EMAS), bør virksomheden overveje, hvordan det vil kunne anvendes til

at sikre overholdelse af egenkontrolkravene⁴. Hvis virksomheden udarbejder grønt regnskab i henhold til miljøbeskyttelseslovens regler herom⁵, bør det ligeledes indgå i drøftelserne.

Aftaler og tidsplan

I forbindelse med den indledende dialog bør der aftales en tidsplan og en klar arbejdsdeling mellem myndighed og virksomhed.

I eksemplet herunder er der indsat den tidsplan, som blev aftalt mellem myndigheden og virksomheden i forbindelse med tilsynet.

Case: Tidsplan	Ansvarlig	Tidsfrist 2009
Emne		
Opdateret miljøteknisk beskrivelse, herunder BAT	Virksomhed A/S	15. april
Kommunen sender udkast til revurdering af miljøgodkendelse inkl. tilpassede egenkontrolvilkår	Kommunen	15. juni
Virksomhedens frist for kommentarer til revurdering	Virksomhed A/S	15. aug.
Kommunen meddeler påbud om ændring af vilkår i virksomhedens godkendelse	Kommunen	25. sept.

I det videre forløb blev der gennemført flere tilsyn og møder mellem virksomhed og myndighed. Virksomheden har i den forbindelse bl.a. opdateret de oplysninger, der danner grundlag for revurdering af miljøgodkendelsen.

Det er vigtigt, at der fortløbende følges op på dialogen. Dette skal dokumenteres, f.eks. i form af mødereferater og notater.

2.3 Fastsættelse af egenkontrolvilkår

2.3.1 Forslag til egenkontrolvilkår

På baggrund af den indledende dialog kan virksomheden udarbejde forslag til egenkontrolvilkår og sende dem til myndigheden inden for den aftalte frist. Af hensyn til fremdriften kan det dog være hensigtsmæssigt, at myndigheden også fremsætter forslag til vilkår.

På nogle områder er det fastlagt, hvilke egenkontrolvilkår der skal udformes. Det gælder f.eks. for virksomheder, der er omfattet af standardvilkår⁶ (se uddybning i afsnit 4.2.1.2 om virksomheder, som er omfattet af standardvilkår). Det er derfor væsentligt, at myndigheden på forhånd gør det klart, hvilke bindinger der er på de egenkontrolvilkår, der skal stilles.

⁴Det er bl.a. et krav i ISO 14001 og EMAS, at virksomheden skal have procedurer for kontrol med de væsentligste miljøpåvirkninger og procedurer for overholdelse af gældende lovkrav.

⁵Jf. Miljøministeriets bekendtgørelse nr. nr. 210 af 3/3 2010 om visse virksomheders afgivelse af miljøoplysninger (Miljøministeriet, 2010)

⁶Miljøstyrelsens bekendtgørelse nr. 1640 af 13. december 2006 om godkendelse af virksomheder (Miljøministeriet, 2006 b)

Som udgangspunkt omhandler egenkontrol kontrol af overholdelse af allerede fastsatte krav til virksomhedens drift. F.eks. kontrol af, om et vilkår for mængden af indholdsstoffer i udledt spildevand bliver overholdt.

Det er vigtigt, at egenkontrollen bliver afgrænset til det, der er helt nødvendigt for at kunne kontrollere virksomhedens forurening. Der er gennem tiderne set mange eksempler på egenkontrolvilkår, som må kaldes overflødige. Det bør endvidere være målet, at der vælges den type egenkontrol, som er mindst krævende for virksomheden, både økonomisk og tidsmæssigt. Den pålagte egenkontrol skal således stå mål med udbyttet (se yderligere under 2.3.2).

Ved formuleringen af forslag til egenkontrol skal det af det enkelte vilkår fremgå:

- Hvad der skal kontrolleres for
- Hvorfor egenkontrollen skal udføres
- Hvem der skal udføre egenkontrollen (virksomheden eller en ekstern part)
- Hvor på virksomheden egenkontrollen skal udføres
- Hvornår og hvor ofte egenkontrollen skal udføres
- Hvordan egenkontrollen skal udføres (f.eks. visuel kontrol, analyse efter fastsat standard osv.)
- Hvordan virksomheden skal opbevare resultaterne af egenkontrollen, og hvordan egenkontrollen evt. skal rapporteres
- Hvordan virksomheden skal forholde sig, hvis egenkontrollen viser, at vilkårene for virksomhedens drift ikke er overholdt (umiddelbare korrigerende handlinger)

I kapitel 3 er der en uddybende gennemgang af de forskellige typer af egenkontrol. Gennemgangen kan bruges af både myndigheder og virksomheder, når der skal udarbejdes forslag til egenkontrolvilkår.

På de forskellige områder, hvor der stilles vilkår om egenkontrol, er der som tidligere nævnt specifikke bekendtgørelser, vejledninger mv., der skal tages højde for ved fastsættelse og anvendelse af egenkontrolvilkår. Dette beskrives nærmere i kapitel 4.

I eksemplet herunder er der indsat udvalgte forslag til egenkontrolvilkår i forhold til beskyttelse af jord og grundvand og de tilknyttede egenkontrolvilkår for case-virksomheden. Det er i dette tilfælde myndigheden og ikke virksomheden, der har fremsat forslagene.

Case: Forslag til egenkontrolvilkår vedr. beskyttelse af jord og grundvand:

H3: Kontrol af anlæggets tæthed:

Virksomheden skal løbende og mindst hvert halve år foretage visuel kontrol for utætheder og revnedannelser af:

- belægnings og fuger på alle impermeable og befæstede arealer og gulve,
- fugers vedhæftning,
- sumpe, brønde og lignende opsamlingsbassiner,
- stationære containere og egne transportcontainere,
- gruber og lignende særlige oplagsområder og
- tankgårde, hvor der håndteres olie og kemikalier og kemikalieaffald i væskeform.

Skader registreres og udbedres efter følgende retningslinjer:
Asfalt- og betonbelægninger: Revner bredere end 0,1 mm skal kortlægges, og enkeltrevner bredere end 1 mm skal repareres. I tankgrave skal enkeltrevner dog repareres, hvis de er bredere end 0,3 mm, og frilagt tilslag skal også repareres. Skader på fuger skal repareres, hvis de er længere end 1 m.

Belægningssten/fliser: Revnede sten udskiftes, og løse sten lægges om.
Fuger repareres ved manglende vedhæftning, > 2 % i lunger, manglende fald eller når > 2 % af fugerne mangler 1 cm fugemasse.

Der skal føres logbog over resultaterne af kontrollen.

Vurdering af forslag

Myndighed og virksomhed skal herefter udveksle synspunkter omkring forslagene til egenkontrolvilkår. Dette kan gøres skriftligt eller på et møde.

I vurderingen af forslagene er det særlig vigtigt at sikre sig:

- At egenkontrollen er afgrænset til det væsentlige, hvilket bl.a. vil sige, at der kun stilles vilkår om kontrol af de parametre, der er nødvendige for at kunne vurdere virksomhedens forurening.
- At der ikke stilles unødige krav om rapportering. Hyppighed og omfang af rapporteringen skal bl.a. hænge sammen med forureningens type og mængde og dermed nødvendigheden af rapportering.
- At der tages højde for de udgifter, der vil være forbundet med udførelse af egenkontrollen.

I eksemplet herunder er der medtaget bemærkninger til forslag til egenkontrolvilkår. Vilkårene blev kommenteret i flere omgange, og her er gengivet de kommentarer, der fremkom på det sidste møde, inden godkendelsen blev meddelt.

Case: Vurdering af forslag til egenkontrolvilkår – ovennævnte eksempel til beskyttelse af jord og grundvand:

Vilkår H3 opfattes voldsomt af virksomheden, der bl.a. anser det for en stor byrde at skulle gennemføre en kortlægning af revner i asfalt og betonbelægninger.

Kommunen understreger, at det er standard at opstille vilkåret på den måde.

Måling af revnedannelser forudses som et problem i forhold til opmålinger. Det samme gælder lunger, idet der vil være et fald i belægningens hældning. Det er svært at definere, hvor stor en lunke kan være uden at give problemer.

Virksomheden vil gerne selv inspicere tankgårde og reparere synlige revnedannelser. For SF-stenspladsen vil det være ønskeligt, at f.eks. lunger højst må have fald op til 2 %.

Det blev aftalt, at kommunen revurderer indholdet af vilkåret.

2.3.2 Meddelelse af egenkontrolvilkår

På baggrund af dialogen udarbejder myndigheden de endelige egenkontrolvilkår, der skal meddeles virksomheden.

Vilkår tilpasset virksomheden

Vilkår om egenkontrol skal - ligesom alle andre vilkår i påbud, godkendelser og tilladelser - altid være entydige, dvs. formuleret så tydeligt, at der ikke opstår risiko for misforståelser. Kravet om entydighed er ligeledes en forudsætning for, at vilkåret vil kunne håndhæves.

Det er endvidere vigtigt, at vilkårene udarbejdes specifikt til den enkelte virksomhed. Der kan evt. hentes inspiration i egenkontrolvilkår, der er givet til tilsvarende virksomheder/aktiviteter, men der skal altid ske en grundig tilpasning til den enkelte virksomhed. Tilpasningen gælder både, **hvilke** vilkår der stilles, og **hvordan** vilkårene er udformet. Der bør altså ikke blot være tale om en kopiering af tidligere stillede egenkontrolvilkår.

Som allerede beskrevet er det vigtigt, at egenkontrollen bliver afgrænset til det, der er nødvendigt for at kunne kontrollere virksomhedens forurening - den pålagte egenkontrol skal stå mål med udbyttet. Der skal altså være **proportionalitet** mellem de krav, der stilles, og det udbytte, egenkontrollen kan forventes at give. Det er tilsynsmyndigheden, der foretager denne vurdering. Myndigheden skal dog som tidligere nævnt allerede under den indledende dialog opfordre virksomheden til at oplyse, hvilken betydning - herunder omkostninger - egenkontrollen vil have for virksomheden. Disse oplysninger skal indgå i tilsynsmyndighedens overvejelser, når de endelige vilkår formuleres.

Virksomheder med eget laboratorium

Hvis en virksomhed anvender eget laboratorium i forbindelse med prøveudtagning og analyse, skal myndigheden sikre sig, at arbejdet bliver udført i overensstemmelse med de gældende standarder og bestemmelser, jf. Miljøministeriets bekendtgørelse om kvalitetskrav til miljømålinger⁷.

Hvis laboratoriet er akkrediteret⁸ til at udtage og analysere de pågældende prøver, skal tilsynsmyndigheden sikre sig, at der foreligger dokumentation for akkrediteringen. Et dansk akkrediteret laboratorium vil normalt kunne opfylde det analysekvalitetsniveau, som er fastlagt i bilag 1 - 4 i førnævnte bekendtgørelse.

Hvis laboratoriet **ikke** er akkrediteret, kan der passende stilles supplerende vilkår, der kan sikre en verificering af virksomhedens egne resultater.

Dette kan gøres ved, at der f.eks. stilles vilkår om, at et nærmere fastsat antal af virksomhedens prøver bliver udtaget af et akkrediteret laboratorium, der udfører målinger omfattet af førnævnte bekendtgørelse (jf. bekendtgørelsens anvendelsesområde § 1 stk. 1), og sideløbende bliver analyseret både af virksomhedens eget laboratorium og af det akkrediterede laboratorium.

⁷ Bekendtgørelse nr. 866 af 1/7 2010 om kvalitetskrav til miljømålinger udført af akkrediterede laboratorier, certificerede personer m.v. (Miljøministeriet, 2010 b)

⁸ Ved et akkrediteret laboratorium forstås således et laboratorium, som er akkrediteret af Den Danske Akkrediterings- og Metrologifond (DANAK) eller af et tilsvarende akkrediteringsorgan, som er medunderskriver af EA's (European co-operation for Accreditation) multilaterale aftale om gensidig anerkendelse.

Resultaterne skal sendes til myndigheden, og der må ikke være signifikant forskel på virksomhedens egne resultater og kontrolresultaterne. Hvis det er tilfældet, og årsagerne ikke kan afhjælpes med henblik på at reducere afvigelsen fra kontrolresultaterne, kan tilsynsmyndigheden via miljøbeskyttelseslovens § 72 til det fremtidige analysearbejde påbyde virksomheden at anvende et akkrediteret laboratorium til et analysekvalitetsniveau som fastlagt i bilag 1 - 4 i førnævnte bekendtgørelse, jf. bekendtgørelsens § 10, stk. 3.

For virksomheder, der benytter eget laboratorium til analyse af prøver omfattet af førnævnte bekendtgørelse om kvalitetskrav til miljømålinger, og som ikke er akkrediteret, kan der i øvrigt stilles krav om, at de løbende deltager i en ekstern kvalitetskontrol (præstationsprøvninger).

Dynamiske egenkontrolvilkår

Som nævnt i kapitel 1 kan tilsynsmyndigheden, jf. Miljøbeskyttelseslovens § 72, stk. 3, revidere vilkårene om egenkontrol i virksomhedens godkendelser, tilladelser og påbud for at forbedre virksomhedens egenkontrol eller for at opnå et mere hensigtsmæssigt tilsyn.

På samme måde kan virksomheden anmode om at få egenkontrolvilkår ændret.

Muligheden for at ændre egenkontrolvilkårene kan også indarbejdes dynamisk i udformningen af det enkelte vilkår ved at skrive, at vilkåret tages op til revision efter f.eks. 2 år. Dette kan bl.a. være relevant, hvor der stilles vilkår om egenkontrol af flere parametre knyttet til den samme aktivitet, fordi det ikke på forhånd kan fastslås, hvilke nøgleparametre kontrollen skal koncentreres om. Dette kan så vurderes og om muligt fastlægges ved udløb af den fastlagte periode.

Det kan også være relevant at indarbejde en fastlagt revision af egenkontrolvilkårene, fordi mønstret for virksomhedens emission ikke kendes på forhånd.

Meddelelse af vilkår og klagemulighed

Når egenkontrolvilkårene er udarbejdet, meddeler myndigheden dem skriftligt til virksomheden. Hvis egenkontrollen meddeles som påbud, fremsendes de særskilt, men hvis de indgår i en tilladelse eller godkendelse, fremsendes de sammen med de øvrige vilkår.

Ved meddelelse af egenkontrolvilkårene skal myndigheden samtidig oplyse virksomheden om dens rettigheder mht. klage over de meddelte vilkår.

I casen herunder er der indsat eksempler på de endelige vilkår med fokus på de dele, hvor der blev foretaget ændringer på baggrund af udkastet præsenteret i afsnit 2.3.1. Vilkåret er nu opdelt i H2 og H3, og de meget specifikke krav til måling af revner mv. er udeladt. Desuden er der indsat en henvisning til miljøgodkendelsens krav om instrukser for bl.a. dette område.

Case: Vurdering af forslag til egenkontrolvilkår – ovennævnte eksempel til beskyttelse af jord og grundvand. Endelig formulering af vilkår:

H2

Alle udendørs arealer, hvor der transporteres eller håndteres farligt affald og kemikalier, skal være etablerede med fast belægning (asfalt, beton eller betonbelægningssten). Der skal være mulighed for, at eventuelt spild kan opsamles.

Befæstelsen skal være med hældning mod opsamlingsbassin og uden lunger.

Alle impermeable og befæstede arealer, sumpe, brønde og lignende opsamlingsbassiner, gruber og lignende særlige oplagsområder samt tankgrav skal være i god vedligeholdelsesstand, jf. vilkår H3.

H3

Kontrol af anlæggets tæthed

Virksomheden skal løbende og mindst hvert halve år foretage visuel kontrol for utætheder og revnedannelser af:

- belægninger og fuger på alle impermeable og befæstede arealer og gulve,
- fugers vedhæftning,
- sumpe, brønde og lignende opsamlingsbassiner,
- stationære containere og egne transportcontainere,
- gruber og lignende særlige oplagsområder og
- tankgårde, hvor der håndteres olie og kemikalier og kemikalieaffald i væskeform.

Kontrollen skal udføres i henhold til virksomhedens instruks for tæthedskontrol for belægninger, tanke og rørsystemer, jf. vilkår A2.

Eventuelle skader og utætheder skal udbedres senest 3 mdr. efter, at de er konstateret.

Belægningssten/fliser:

- Revnede sten udskiftes, og løse sten lægges om.
- Fuger skal repareres ved manglende vedhæftning.

Der skal føres logbog over resultaterne af kontrollen og over udførte reparationer.

2.4 Brug af egenkontrolvilkår

2.4.1 Virksomhedens opgaver og ansvar

Når egenkontrolvilkårene er meddelt, består virksomhedens opgave i at tilvejebringe de oplysninger, der er stillet vilkår om, og på de betingelser, der er givet i vilkårene.

Egenkontrollen kan, alt efter de krav der er formuleret i vilkårene, udføres af virksomheden selv eller af en ekstern part betalt af virksomheden.

Virksomheden skal desuden overholde de betingelser, der er stillet for opbevaring og rapportering af egenkontrollens resultater til myndigheden (se mere herom i afsnit 3.5).

Hvis virksomheden udarbejder et grønt regnskab i henhold til miljøbeskyttelseslovens regler herom eller har implementeret et miljøledelsessystem, så bør egenkontrollen som nævnt tidligere kombineres med dette arbejde. Derved kan egenkontrollen:

- bidrage med oplysninger til det grønne regnskab,
- understøtte miljøledelsessystemets krav om overholdelse af lovkrav og
- give input til mulige indsatsområder i miljøledelsessystemets mål og handlingsplaner.

Også virksomheder, der ikke har et miljøledelsessystem eller udarbejder grønt regnskab, kan med fordel opbygge en enkel systematik⁹ omkring overholdelse af egenkontrollens vilkårene. På den måde kan virksomheden bruge egenkontrollen til at optimere kontrollen med egen drift og sin ressourceanvendelse ud over at forebygge og evt. minimere forureningen. Dermed kan virksomheden opnå et udbytte, der ligger udover det at overholde egenkontrollens vilkårene.

Herunder er der en række punkter til inspiration for opbygning af en enkel systematik omkring egenkontrol:

- Aftal, hvem i virksomheden der er ansvarlig for, at de forskellige egenkontrollens vilkår bliver efterlevet. For det enkelte vilkår kan der godt aftales en arbejdsdeling, således at en udfører målingen, mens en anden står for opbevaring/arkivering af resultater og en tredje for rapportering.
- Gennemfør intern kvalitetskontrol af den udførte egenkontrol.
- Informer internt i virksomheden om egenkontrollens resultater og brug disse som afsæt for en drøftelse af mulighederne for at gennemføre forbedringer på miljøområdet.

2.4.2 Myndighedens opgaver og ansvar

Når vilkårene om egenkontrol er meddelt virksomheden, består myndighedens væsentligste opgave i at anvende resultaterne af egenkontrollen i forbindelse med tilsynet med virksomheden. Resultater af egenkontrol kan både være data, som myndigheden får tilsendt af virksomheden, og data, som virksomheden opbevarer og skal fremlægge i forbindelse med myndighedens tilsyn.

Når tilsynsmyndigheden gennemgår resultater af virksomhedens egenkontrol, skal det kontrolleres, om egenkontrollen og resultaterne er i overensstemmelse med vilkårene i godkendelse, tilladelse eller påbud. Denne kontrol omfatter:

- Vurdering af egenkontrollens udførelse (se 2.4.2.1) og
- Vurdering af egenkontrollens resultater (se 2.4.2.2)

Det er god praksis, at myndigheden sender en skriftlig kvittering til virksomheden, når egenkontrolresultater er modtaget. Samtidig bør det oplyses, hvornår virksomheden vil modtage besked om myndighedens vurdering af resultaterne. Myndigheden kan i den forbindelse med fordel udarbejde et standardbrev.

⁹ Virksomhedens systematik i miljøarbejdet er en af de væsentlige parametre, som myndigheden skal lægge vægt på i prioriteringen af tilsynsarbejdet, jf. Differentieret miljøtilsyn, Miljøstyrelsens vejledning nr. 6/2004 (Miljøstyrelsen, 2004)

Tilsynsmyndigheden skal altid vurdere og følge op på resultaterne af virksomhedens egenkontrol og bør gøre det kort tid efter, at de er kommet til myndighedens kendskab. Vurdering og opfølgning på egenkontrollen er en væsentlig del af myndighedens tilsyn med virksomheden. Der henvises derfor til Tilsynsvejledningen, specielt afsnit 4.6 og kapitel 5¹⁰.

2.4.2.1 Vurdering af egenkontrollens udførelse

Vurdering af egenkontrollens udførelse omfatter:

- Om omstændighederne ved egenkontrollen er i overensstemmelse med vilkåret (f.eks. prøveudtagnings- og analyseforhold, hvem har forestået egenkontrollen, virksomhedens driftsforhold osv.).
- Om afrapporteringen er i overensstemmelse med vilkåret.

Hvis virksomheden anvender eget ikke-akkrediteret laboratorium i forbindelse med prøveudtagning og analyse, bør myndigheden sikre sig, at måleresultaterne er troværdige (jf. afsnit 2.3.2 ovenfor).

Hvis egenkontrollen ikke er udført som beskrevet i vilkåret, skal retningslinjerne i Håndhævelsesvejledningen¹¹ følges. Hvis egenkontrollen ikke er udført korrekt, bør det også give anledning til at vurdere, om vilkåret er tilstrækkeligt præcist formuleret, og dermed om det evt. skal tilpasses.

2.4.2.2 Vurdering af egenkontrollens resultater

Hvis egenkontrollen viser overskridelse af virksomhedens kravværdier, skal tilsynsmyndigheden håndtere dette i overensstemmelse med retningslinjerne i Håndhævelsesvejledningen¹¹.

Ved overskridelser kan tilsynsmyndigheden - i forlængelse af virksomhedens redegørelse for den konstaterede overskridelse - stille krav om, at virksomheden igangsætter korrigerende og forebyggende handlinger. Hvilke korrigerende og forebyggende handlinger der vil være relevante afhænger helt af den konkrete situation, men kan f.eks. bestå af procedurer for vedligeholdelse af anlæg, etablering af yderligere rensning m.v.

Desuden kan det være relevant at stille krav om, at virksomheden gennemfører endnu en egenkontrol for at vurdere effekten af de gennemførte forebyggende handlinger. Dette er især relevant, når overskridelserne kan medføre en stor risiko for skade på miljøet.

¹⁰ Vejledning om miljøtilsyn med industrivirksomheder, Miljøstyrelsens vejledning nr. 6/2006 (Miljøstyrelsen, 2006 a)

¹¹ Vejledning om håndhævelse af Miljøbeskyttelsesloven, Miljøstyrelsens vejledning nr. 6/2005 (Miljøstyrelsen, 2005 b)

3 Typer af egenkontrol

Der skelnes i den foreliggende vejledning mellem tre typer af egenkontrol:

1. **Registrering/driftskontrol.** Registrering af forbrug af stoffer og materialer eller af aktiviteter i virksomheden eller driftskontrol med forureningsbegrænsende foranstaltninger.
2. **Direkte måling** til kontrol af forhold, hvor udledningen direkte kan aflæses med måleudstyr uden efterfølgende analyse.
3. **Prøveudtagning og måling** hvor der udtages prøver eller foretages målinger med henblik på efterfølgende analyse og/eller beregning.

I dette kapitel forklares i afsnit 3.1 om de overvejelser, der skal gøres, når det skal vælges, hvilken type egenkontrol der skal stilles vilkår om. I afsnittene 3.2 - 3.4 gennemgås de specifikke forhold for de tre typer egenkontrol, og i afsnit 3.5 gennemgås de overvejelser, der skal gøres i forhold til opbevaring og rapportering af resultater.

Registrering og journalisering skal forstås i bred forstand og kan således dække over alle former for **systematisk** opbevaring af data: håndskrevne ark eller leverandørkvitteringer, der indsættes i en mappe, indskrivning og opbevaring på computer, fortløbende indskrivning i logbog, osv. Se endvidere afsnit 3.5 om opbevaring og rapportering af data og andre resultater.

3.1 Valg af type af egenkontrol

Tilsynsmyndigheden skal, som det allerede er omtalt i kapitel 2, altid vurdere, hvilke typer egenkontrol der skal anvendes for at give det mest retvisende billede af virksomhedens forurening. Vurderingen skal foretages i dialog med virksomheden for at sikre, at den pålagte egenkontrol sker under hensyntagen til virksomhedens muligheder og udgifter til egenkontrollen.

Vurderingen af, hvilken **type** egenkontrol der er mest velegnet, afhænger af flere forhold:

- Hvad skal kontrolleres: spildevand, luft, jord, lugt eller støj?
- Sammensætning og kompleksitet af forureningen.
- Virksomhedens størrelse og organisering, herunder om virksomheden har et ledelsessystem, der kan bidrage til styring af egenkontrollen.
- Risikoen ved den forurening der skal kontrolleres.

Det skal igen understreges, at egenkontrollen skal begrænses til det mindst mulige, både hvad angår omkostninger og hvad angår den tid, virksomheden skal anvende for at udføre egenkontrollen. Dette er også væsentligt, når det vælges, hvilken type egenkontrol der skal anvendes til kontrol af et bestemt forhold.

De tre typer af egenkontrol kan kategoriseres på denne måde:

- Egenkontrol i form af **registrering og driftskontrol** kan betegnes som den mest enkle form for egenkontrol og vil ofte være den letteste for virksomheden at implementere. Denne form for egenkontrol skal vælges, når de nødvendige data kan tilvejebringes gennem enkle observationer, optælling og lignende.
- Egenkontrol i form af direkte måling vil være noget mere krævende både økonomisk og tidsmæssigt end registrering. Denne form for egenkontrol skal vælges, når de nødvendige data kan tilvejebringes gennem virksomhedens egen aflæsning af måleudstyr.
- Egenkontrol i form af **prøveudtagning og måling eller analyse** er den mest omfattende form for egenkontrol og ofte den mest belastende for virksomheden, især økonomisk. Denne form vælges, når de to øvrige typer af egenkontrol ikke kan anvendes, og på de områder, hvor bekendtgørelser, standarder mv. stiller specifikke krav om prøveudtagning og måling.

Som tommelfingerregel kan det siges, at der altid skal vælges den enkleste og billigste egenkontroltype i forhold til, hvad der er muligt.

Til den samme virksomhed kan det være relevant at kræve flere typer af egenkontrol. F.eks. at der udføres **prøveudtagning og analyse** af spildevand efter en nærmere fastlagt plan, og at der foretages **registrering** af en særligt støjende aktivitet for at kontrollere, at den f.eks. kun foregår i fastsat tidsrum.

3.2 Registrering/driftskontrol

Registrering/driftskontrol kan betegnes som den mest enkle form for egenkontrol.

Registrering/driftskontrol omfatter i denne sammenhæng både registrering af data og kontrol og vedligehold af forureningsbegrænsende foranstaltninger:

- Forbrug af særlige råvarer eller hjælpestoffer
- Input/output opgørelse af forurenende stoffer
- Produktionsaktiviteter
- Kontrol og vedligehold af forureningsbegrænsende anlæg
- Kontrol og vedligehold af forebyggende indretning (f.eks. opkant og belægning)

Punkter er uddybet i afsnit 3.2.2.

Som beskrevet i kapitel 2 er det vigtigt, at kravene til egenkontrol afgrænses til det væsentlige, hvilket også gælder for registrering og driftskontrol.

Ved fastsættelse af egenkontrolvilkår om registreringer skal der tages højde for, hvordan virksomheden i forvejen registrerer data, og om de registreringer, som myndigheden ønsker, allerede bliver udført eller kan indpasses i den eksisterende registrering.

På den måde kan egenkontrollen bygge videre på virksomhedens eksisterende registrering og procedurer, uanset om det sker i tilknytning til et (miljø)ledelsessystem, et grønt regnskab eller en anden form for fortløbende registrering. Derved kan det undgås, at virksomheden bliver pålagt unødige supplerende registreringer.

Miljømyndigheden bør ved fastsættelse af egenkontrolvilkår i form af registrering indarbejde følgende forhold:

- Hvem skal udføre registreringen og hvordan?
- Hvad skal registreres?
- Hvornår skal der registreres?
- Skal der foretages beregninger på baggrund af registreringerne?

Punkterne er uddybet i det følgende.

3.2.1 Hvem skal udføre registreringen og hvordan?

Registreringer udføres af virksomhedens egne medarbejdere. Myndigheden kan ikke stille krav om, at registreringen skal foretages af bestemte personer i virksomheden.

Vilkåret skal til gengæld fastsætte, hvordan registreringen skal udføres. Der kan f.eks. være tale om afkrydsning af en tjekliste for vedligehold af filtre, optælling fra lagerlister over forbrug af væsentlige stoffer eller logbog over (udvalgte) produktionsaktiviteter.

Der skal altid stilles krav om, at der anføres dato på registreringen. Der kan med fordel også anføres navn/initialer på den, der har udført registreringen, da det ved tilsyn så er muligt at spørge den pågældende, hvis der er uklarhed om registreringens indhold.

3.2.2 Hvad skal registreres?

Vilkåret skal fastsætte, hvilke data der skal registreres. Nedenfor gennemgås de 5 typer registreringer, som er nævnt i indledningen til afsnit 3.2.

Forbrug af særlige råvarer eller hjælpestoffer

For en række stoffer kan en registrering af forbruget af en råvare eller et hjælpestof direkte anvendes til at vurdere virksomhedens forurening.

Et eksempel herpå er en virksomheds anvendelse af lakker med organiske opløsningsmidler, hvor den anvendte mængde af hver laktype direkte kan omsættes til, hvor store mængder opløsningsmidler der emitteres under produktionsprocessen. Se mere i afsnit 4.2.3. om VOC-bekendtgørelsen.

Forbruget af bestemte stoffer og materialer kan endvidere i nogle tilfælde være en indikator for virksomhedens påvirkning af omgivelserne med andre stoffer. Det kan således være relevant at stille krav om registrering af forbruget af udvalgte stoffer og materialer, selv om forbruget af disse ikke i sig selv medfører nogen videre påvirkning af omgivelserne.

Input/output opgørelse af forurenende stoffer

Dette er primært gældende for virksomheder omfattet af VOC-bekendtgørelsen. Se mere under afsnit 4.2.3.

Produktionsaktiviteter

Registrering af udvalgte produktionsaktiviteter kan være en god indikator for virksomhedens påvirkning af omgivelserne. F.eks. kan der stilles vilkår om, at

virksomheden skal registrere, når der udføres særligt støjende aktiviteter - det skal i vilkåret beskrives nøjagtig hvilke - for på den måde at kontrollere, at aktiviteterne kun finder sted i de fastsatte tidsrum.

Kontrol og vedligehold af forureningsbegrænsende anlæg

For en række forureningsbegrænsende anlæg kan målinger af emissioner med fordel erstattes af krav til virksomhedens driftskontrol med og vedligeholdelse af udstyret, fordi driftskontrol kan sikre et konstant velfungerende anlæg.

Det vil ofte være beskrevet i udstyrets driftsinstruktion eller vedligeholdelsesmanual, hvor ofte og hvordan udstyrets funktion kontrolleres. Beskrivelsen i driftsinstruktionen eller vedligeholdelsesmanualen kan anvendes som inspiration til, hvad der er væsentligt at registrere,

I tilslutningsvejledningen¹² er der f.eks. nærmere redegjort for indretning, dimensionering, vedligehold og tømning af olieudskillere på spildevandstilslutninger til kloak. Dette kan danne grundlag for egenkontrolvilkår om drift, vedligehold og tømning af olieudskillere, herunder om registrering af oplysninger om samme.

Et andet eksempel på kontrol af forureningsbegrænsende anlæg er indsat nedenfor.

Eksempel: Anlæg, der foretager støvfrembringende overfladebehandling mv.¹³

Filtre og cykloner skal drives, serviceres og vedligeholdes efter filter-/cyklonleverandørens anvisninger, så normal renseseffektivitet er opretholdt løbende.

Driftsinstruks for filtre og cykloner skal være tilgængelig i umiddelbar nærhed af filtrene/cyklonerne og forevises tilsynsmyndigheden på forlangende.

Renluftsiden af posefilter og lign. skal efterses visuelt mindst en gang om ugen for kontrol af utætheder.

Gennemført vedligeholdelse og kontrol skal registreres med dato, udført opgave og initialer på den udførende. Registreringens form aftales mellem virksomheden og tilsynsmyndigheden. De seneste 5 års registreringer skal være tilgængelige for myndigheden.

Kontrol og vedligehold af forebyggende indretning

Der vil til de fleste virksomheder blive stillet krav om, at bestemte dele af virksomheden skal være indrettet, så forurening forebygges. Det kan f.eks. være krav om befæstede eller tætte arealer eller om opkant omkring tankanlæg.

Egenkontrolvilkår om jævnlig visuel kontrol af disse forureningsforebyggende dele af virksomhedens indretning er en enkel måde for både virksomhed og myndighed til at sikre, at risikoen for forurening minimeres. Med jævnlig visuel kontrol af befæstede og tætte arealer ledsaget af udbedring, hvis der konstateres utætheder, er det i mange tilfælde muligt at undlade

¹² Afsnit 2.4.5 i vejledning om tilslutning af industrispildevand til offentlige spildevandsanlæg (Miljøstyrelsen, 2006 b)

¹³ Afsnit 5 i bilag 5 i godkendelsesbekendtgørelsen (Miljøministeriet, 2006 b)

omkostningstunge grundvandsmoniteringer.

Eksempler på indretningskontrol kan bl.a. findes i godkendelsesbekendtgørelsens¹⁴ bilag 5 med standardvilkår (se mere i afsnit 4.2). Et eksempel fra godkendelsesbekendtgørelsen er indsat nedenfor.

Eksempel: Autoophugning (autogenbrug)¹⁵

Virksomheden skal mindst en gang i kvartalet kontrollere alle impermeable og befæstede arealer.

Tilsynsmyndigheden kan kræve, at virksomheden lader en uvildig sagkyndig foretage et eftersyn af de impermeable og befæstede arealer med henblik på dokumentation af vilkår 19, dog højst en gang årligt.

Inden eftersynet iværksættes, skal planen herfor godkendes af tilsynsmyndigheden. Rapport over resultatet af eftersynet skal indsendes til tilsynsmyndigheden senest 1 måned efter eftersynet.

3.2.3 Hvornår skal der registreres?

Det skal fremgå af vilkåret, hvis registreringen skal finde sted på bestemte tidspunkter, f.eks. et bestemt tidspunkt på døgnet eller under bestemte produktionsprocesser og/eller produktionsforhold.

Endvidere skal det fremgå, hvilken periode registreringen skal dække og med hvilken hyppighed, den skal gentages.

3.2.4 Beregninger

Det skal fremgå af vilkåret, hvis virksomheden skal foretage beregning på de registrerede data. Tilsvarende skal det fremgå, hvordan beregningen skal foretages. Dette vil f.eks. være relevant, hvor registreringen omhandler forbrug af f.eks. en bestemt råvare, og som bruges som indikator for, hvor stor en mængde der emitteres af et bestemt stof. I det tilfælde kan det indeholdes i vilkåret, at virksomheden skal omregne den registrerede råvaremængde til emissionen af det stof, som egenkontrolvilkåret skal medvirke til at kontrollere.

3.3 Direkte måling

Direkte måling er den anden af de tre egenkontroltyper.

Direkte måling kan anvendes til egenkontrol af stoffer eller driftsforhold, der direkte kan aflæses med måleudstyr uden efterfølgende analyse. Dette er i modsætning til ***prøveudtagning og måling***, som er beskrevet i afsnit 3.4.

Direkte måling udføres som regel af virksomheden selv uden involvering af en ekstern tredje part til selve målingen. Til mange typer direkte måling vil der dog være behov for at involvere en tredje part til kalibrering af det måleudstyr, der anvendes, for at sikre validiteten af resultaterne.

¹⁴ Godkendelsesbekendtgørelsen (Miljøministeriet, 2006 b)

¹⁵ Afsnit 1 i bilag 5 i godkendelsesbekendtgørelsen (Miljøministeriet, 2006 b)

En direkte måling kan foretages som kontinuert måling eller som intervalmåling, der udføres på tidspunkter eller under driftsforhold, som defineres nærmere i vilkåret. Kontinuerte målinger forudsætter opstilling af fast, automatisk måleudstyr, som virksomheden er ansvarlig for at aflæse og vedligeholde. Intervalmålinger kan foretages med måleudstyr opstillet til lejligheden, med håndholdt udstyr eller med fast opstillet måleudstyr, som kun måler på de fastsatte tidspunkter/driftsforhold.

Følgende tjekliste kan anvendes til at stille vilkår om egenkontrol i form af direkte måling:

- Hvad skal måles og hvor?
- Hvornår skal der måles?
- Hvilke krav skal der stilles til måleudstyret?
- Hvordan skal måledata registreres?
- Fastsættelse af kontrolperiode og måletid.
- Beregning af måledata.

Punkterne er uddybet i det følgende.

3.3.1 Hvad skal måles og hvor?

Det skal i egenkontrollvilkåret præciseres, hvilke stoffer og driftsforhold der skal måles på. F.eks. kontinuert måling af røggastemperatur i afkast.

I egenkontrollvilkåret skal det endvidere defineres nøjagtigt, hvor på virksomheden der skal foretages målinger, f.eks. i hvilke(t) luftafkast eller i hvilke(n) spildevandsbrønd.

Hvis myndigheden skønner det nødvendigt for at sikre, at egenkontrollen bliver udført korrekt, skal der henvises til tegninger over virksomheden og til markeringer på tegningerne i form af f.eks. numre eller anden form for entydig markering. Virksomheden er ansvarlig for, at de fysiske forhold på virksomheden er i overensstemmelse med det tegningsmateriale, der bliver udleveret til myndigheden.

3.3.2 Hvornår skal der måles?

Det skal af vilkåret klart fremgå, om egenkontrollen skal udføres som kontinuert måling eller som intervalmålinger.

Et eksempel på egenkontrollvilkår i form af direkte, kontinuert måling er de krav til måling af bl.a. forbrændingstemperatur samt iltkoncentration, tryk, temperatur og indhold af vanddamp i røggassen, som skal stilles til affaldsforbrændingsanlæg i medfør af affaldsforbrændingsbekendtgørelsen¹⁶ (se nærmere i afsnit 4.3.1).

Ved vilkår om intervaller af målinger skal det præciseres, hvornår målingerne skal udføres, hvor mange målinger der skal udføres f.eks. pr. døgn og hvilket tidsinterval, der skal forløbe mellem målingerne.

¹⁶ Miljøstyrelsens bekendtgørelse nr. 162 af 11/03 2003 om anlæg, der forbrænder affald (Miljøministeriet, 2003 a)

Ved midlertidigt opstillet eller håndholdt udstyr som f.eks. pH-målere skal vilkåret ligeledes fastsætte, hvornår der skal udføres målinger og med hvilket interval.

3.3.3 Hvilke krav skal der stilles til måleudstyret?

Vilkåret skal fastsætte, hvilken måleteknologi der skal anvendes, og hvilken nøjagtighed måleudstyret skal kunne præstere. Vær opmærksom på, at det er den anvendte måleteknologi, som skal beskrives i vilkåret, ikke udstyret.

Måleudstyr skal kalibreres med mellemrum. Myndigheden skal derfor i vilkåret fastsætte fremgangsmåder og hyppighed for kalibrering. Om muligt bør myndigheden vurdere, om der skal stilles krav om, at udstyret skal kalibreres af tredje part, eller om virksomheden selv kan kalibrere udstyret.

Mange typer måleudstyr kræver en særlig teknisk indsigt, og myndigheden bør derfor i formuleringen af vilkåret tage udgangspunkt i, at det er leverandørens anvisninger, der skal følges. Virksomheden skal, hvis myndigheden anmoder om det i forbindelse med fastsættelse af egenkontrolvilkåret, fremsende kopi af leverandørens anvisninger.

3.3.4 Hvordan skal måledata registreres?

Det skal i vilkåret angives, hvordan måledata skal registreres. Ved direkte målinger udført med fast opstillet, automatisk udstyr bør registrering ske direkte til datalogger. Data kan senere udtrækkes fra dataloggeren til eventuel beregning og til opbevaring og rapportering. Udskrifter skal forsynes med et fortløbende identifikationsnummer og dato.

Ved nogle typer direkte, automatiske målinger kan det være relevant at tilføje et vilkår om, at der skal udløses en alarm ved overskridelser eller afvigelse fra et fastsat niveau, eller hvis udstyret ikke er funktionsdygtigt. Det vil typisk være relevant ved kontrol med emissioner, hvor mængden og/eller typen ved overskridelse af de fastsatte værdier udgør en særlig stor risiko for det omgivende miljø. Krav om udløsning af alarm vil derfor ofte være knyttet til vilkår om, hvilke forholdsregler en alarm skal udløse, f.eks. umiddelbart stop af produktionen eller spærring af spildevandsudløb med afledning til buffertank.

Ved manuel aflæsning af måleudstyr skal vilkåret fastsætte, at målingerne skal registreres skriftligt. Desuden skal vilkåret fastsætte, hvilke andre forhold der har betydning for målingen, og som derfor skal registreres. Det kan f.eks. være, hvilke væsentlige hjælpestoffer der blev anvendt under en luftmåling.

3.3.5 Fastsettelse af kontrolperiode og måletid

Hvis der stilles krav om direkte måling af emitterende stoffer, skal der fastsættes en kontrolperiode og en måletid.

Kontrolperioden er den periode, som miljøpåvirkningen bedømmes over. Perioden skal være så lang, at der kan opnås en tilstrækkelig bedømmelse af en repræsentativ del af emissionen. Der kan således fastsættes middelværdier, der

gælder inden for en lang kontrolperiode (f.eks. en måned for luft og et år for spildevand), og maksimalværdier, der gælder som maksimal emission målt over et kort tidsrum (øjebliksbillede).

Måletid - også kaldet midlingstid - er det tidsrum, hvori miljøpåvirkningen betragtes under et (ved udtagning af en døgnprøve for spildevand er måletiden således et døgn). Der skal altid være fastsat en måletid, for at vilkåret kan siges at være entydigt. Hvis de standarder, der følges, fastsætter en måletid, bør de som udgangspunkt følges.

For direkte måling af driftsforhold som f.eks. tryk og temperatur fastsættes der ingen kontrolperiode og måletid - kun en maksimums- og/eller en minimumsværdi.

3.3.6 Beregning af måledata

Hvor der er indsamlet betydelige mængder data fra dataloggere mv. ved kontinuerede målinger, bør vilkåret pålægge virksomheden at foretage en datareduktion, f.eks. i form af:

- beregning af gennemsnit over en bestemt periode
- beregning af fraktilværdier
- beregning af varians
- beregning af spidsværdier

Databehandlingen er nødvendig, for at virksomheden selv og myndigheden kan vurdere resultaterne i forhold til, om vilkårene om emissioner eller øvrige forhold er overholdt.

3.4 Prøveudtagning og målinger

Egenkontrol i form af prøveudtagning og målinger er den tredje egenkontroltype.

Denne type egenkontrol er omfattet af Luftvejledningen¹⁷, Støjvejledningen¹⁸, Tilslutningsvejledningen¹⁹ og bekendtgørelsen om kvalitetskrav til miljømålinger udført af akkrediterede laboratorier, certificerede personer m.v.²⁰

Tilslutningsvejledningen indeholder et kapitel 5 om krav og kontrol, herunder om en virksomheds egenkontrol af spildevand tilsluttet kloak. Heraf fremgår det bl.a., hvordan et kontrolprogram bør sammensættes med hensyn til valg af

¹⁷ Luftvejledningen (Miljøstyrelsen, 2001)

¹⁸ Miljøstyrelsens vejledning om ekstern støj fra virksomheder (Miljøstyrelsen, 1984 a). Støjmåling er beskrevet i vejledning 6/1984 (Miljøstyrelsen, 1984 b) og beregning af ekstern støj og måling af kildestyrke er beskrevet i vejledning nr. 5/1993 (Miljøstyrelsen, 1993).

¹⁹ Miljøstyrelsens vejledning om tilslutning af industrispildevand til offentlige spildevandsanlæg (Miljøstyrelsen, 2006 b)

²⁰ Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 866 af 1/7 2010 om kvalitetskrav til miljømålinger udført af akkrediterede laboratorier, certificerede personer m.v. (Miljøministeriet, 2010 b)

parametre og prøveantal afhængigt af den afledte spildevandsmængde og sammensætningen af spildevandet.

I relation til egenkontrol omfatter bekendtgørelsen om kvalitetskrav til miljømålinger udført af akkrediterede laboratorier, certificerede personer m.v. (§ 1):

- Kemiske og mikrobiologiske målinger samt prøveudtagninger
- Støjmålinger og støjberegninger

Bekendtgørelsen om kvalitetskrav fastsætter nærmere regler for udførelse af prøveudtagninger og miljømålinger. Egenkontrol i form af prøveudtagning og målinger, der er omfattet af bekendtgørelsens bilag skal fastsættes og udføres i overensstemmelse med disse regler.

Prøveudtagning og målinger og de tilknyttede analyser og beregninger kan være en både kompliceret og bekostelig affære. Det bør derfor altid overvejes, om der kan opnås en tilfredsstillende kontrol med virksomhedens emissioner og øvrige påvirkning af det omgivende miljø gennem andre typer af (egenkontrol)vilkår. Som nævnt i afsnit 2.1 gælder det generelt, at den egenkontrol, der stilles vilkår om, skal stå mål med udbyttet af egenkontrollen i form af tilsyn og kontrol med virksomhedens forurening.

Nedenstående **tjekliste** kan give inspiration til at opstille egenkontrollvilkår vedrørende prøveudtagning og måling:

- Hvem skal udføre prøveudtagning og måling?
- Hvad skal der udtages prøver for/måles for?
- Hvornår skal der udtages prøver/måles?
- Hvor skal der udtages prøver/måles?
- Hvordan skal der udtages prøver/måles?
- Hvordan fastsættes kontrolperiode og måletid?
- Hvilken analysemetode skal anvendes?
- Hvordan skal virksomheden foretage beregninger af data?

Ovenstående punkter er uddybet i det følgende.

3.4.1 Hvem skal udføre prøveudtagning og måling?

Bekendtgørelsen om kvalitetskrav til miljømålinger udført af akkrediterede laboratorier, certificerede personer mv. fastlægger, hvem der skal udføre målingerne. Det skal her fremhæves, at prøveudtagning og målinger ifølge bekendtgørelsen som udgangspunkt skal udføres af et akkrediteret laboratorium. Enkelte målinger på renseanlæg med eget driftslaboratorium kan dog ifølge bekendtgørelsen udføres af certificerede personer, under forudsætning af at renseanlægget får foretaget inspektion af driftslaboratoriet efter ordningen nævnt i bekendtgørelsens bilag 5. I øvrigt skal der henvises til bekendtgørelsens §§ 9, 10 og 11 for de specifikke regler på området, herunder om brug af en virksomheds eget laboratorium.

Bekendtgørelsen definerer også nærmere, hvad et akkrediteret laboratorium mv. er. Ved et akkrediteret laboratorium forstås således et laboratorium, som er akkrediteret af Den Danske Akkrediterings- og Metrologifond (DANAK) eller af et tilsvarende akkrediteringsorgan, som er medunderskriver af EA's (European co-operation for Accreditation) multilaterale aftale om gensidig

anerkendelse. Ved en certificeret person forstås en person, hvis kvalifikationer er konstateret og attesteret af et akkrediteret certificeringsorgan. Se yderligere om definitioner i bekendtgørelsens §§ 3 - 6.

For nogle stoffer er ingen firmaer i Danmark akkrediteret til at foretage prøveudtagning og analyse. Hvis myndigheden stiller krav om anvendelse af akkrediteret laboratorium, skal virksomheden i sådanne tilfælde anvende et udenlandsk akkrediteret laboratorium. Det skal bemærkes, at udenlandsk akkrediterede laboratorier ikke nødvendigvis udfører analyser til et kvalitetsniveau som fastlagt i bilag 1 - 4 i bekendtgørelsen om kvalitetskrav til miljømålinger udført af akkrediterede laboratorier, certificerede personer m.v., med mindre det indgår i virksomhedens aftale med det udenlandske laboratorium.

3.4.2 Hvad skal der udtages prøver/måles for?

Egenkontrolvilkår skal indeholde en præcis beskrivelse af, hvilke stoffer der skal udtages prøver for, eller hvad der skal måles for.

For prøveudtagning af stoffer er det vigtigt, at egenkontrolvilkårene både omfatter de miljøproblematiske stoffer, der anvendes som input i en given produktion, og de eventuelle omdannelsesstoffer, der dannes i en proces.

Det er også væsentligt, at der kun fastsættes egenkontrolvilkår for de væsentligste stoffer. Myndigheden skal derfor, gerne i samarbejde med virksomheden, udpege de nøgleparametre, virksomheden skal føre egenkontrol med. Egenkontrolvilkår, der omfatter en samlet opgørelse over input/output af stoffer og materialer, er ofte en unødigt arbejdsbyrde at pålægge virksomheden.

For emissioner til spildevand, luft, jord og grundvand er det beskrevet nærmere i de relevante vejledninger mm., hvilke stoffer der skal stilles egenkontrolvilkår for. Se nærmere herom i kapitel 4.

3.4.3 Hvornår skal der udtages prøver/måles?

Det skal fremgå af egenkontrolvilkåret, hvornår prøveudtagning/måling skal finde sted og med hvilken hyppighed, sådan at der kan indhentes de mest repræsentative data til vurdering af forureningen. Hvornår prøver/målinger skal udføres afhænger af virksomhedens aktiviteter og af, hvilke parametre der skal undersøges.

F.eks. kan der stilles vilkår om, at en virksomhed med en omfattende og kompleks sammensat udledning af spildevand direkte til vandmiljøet udtager prøver flere gange om ugen.

Det kan også foreskrives, på hvilke datoer prøveudtagningerne skal finde sted. Det væsentlige er, at det interval, prøverne udtages over, medvirker til at give et tilstrækkeligt grundlag til at bedømme forholdet.

Hvis det har betydning for resultatet, skal det endvidere fremgå, under hvilke produktionsforhold, der skal udtages prøver/foretages målinger. Der kan f.eks. stilles krav om, at de anlæg, som emissionen vedrører, skal køre ved fuld kapacitet med maksimal belastning under prøveudtagningen. Der kan også

stilles krav om, at prøven skal udtages i forbindelse med, at bestemte stoffer anvendes i produktionen. Myndigheden skal i den forbindelse være opmærksom på, hvordan det entydigt kan afgøres, om virksomheden producerer under den produktionstilstand, der fastsættes i vilkåret, herunder hvordan dette skal dokumenteres.

3.4.4 Hvor skal der udtages prøver/foretages målinger?

Det skal i egenkontrollvilkåret defineres nøjagtigt, hvor på virksomheden der skal udtages prøver, f.eks. i hvilket luftafkast eller i hvilken spildevandsbrønd.

I den grad myndigheden skønner det nødvendigt for at sikre, at egenkontrollen bliver udført korrekt, skal der henvises til tegninger over virksomheden med henvisning til markeringer på tegningerne i form af f.eks. numre eller anden form for entydig markering. Virksomheden er ansvarlig for, at de fysiske forhold på virksomheden er i overensstemmelse med det tegningsmateriale, der bliver udleveret til myndigheden.

I luftvejledningen og i tilslutningsvejledningen er det specificeret, hvilke krav der skal stilles mht. hvor de forskellige typer af prøver skal udtages. Se i øvrigt kapitel 4.

3.4.5 Hvordan skal der udtages prøver/foretages målinger?

Prøver og målinger, der er omfattet af bekendtgørelsen om kvalitetskrav til miljømålinger,²¹ skal udføres efter reglerne heri.

Om prøvetagning skal ske flowproportionalt, mængdeproportionalt eller på anden måde skal præciseres i vilkåret. I ovennævnte bekendtgørelse er det anført, efter hvilken standard prøvetagning for målinger omfattet af bekendtgørelsen skal ske.

Eksempel: Vilkår til flowproportional spildevandsprøve

Virksomheden skal foranledige udtaget 6 egenkontrolprøver om året. Prøverne skal udtages som flowproportionale døgnprøver efter retningslinjerne i DS/ISO 5667-10. Den udledte spildevandsmængde skal dog minimum være 5 m³ i prøveudtagningsperioden. Hvis døgnudledningen er mindre end 5 m³, skal prøveperioden forlænges med det efterfølgende døgn.

Prøverne skal udtages i brønden i virksomhedens indkørsel, som er sidste brønd udelukkende med processpildevand.

For luftemissioner og spildevand præciserer Miljøstyrelsens vejledninger på disse områder, hvordan prøver skal udtages. Se i øvrigt kapitel 4.

I særlige situationer kan det være hensigtsmæssigt at benytte modifikationer af metoderne eller andre målemetoder end de anbefalede. I så fald skal det begrundes hvorfor. Krav til metoder anført i bekendtgørelsen om kvalitetskrav til målinger skal dog altid være opfyldt.

²¹ Bekendtgørelse nr. 866 af 1/7 2010 om kvalitetskrav til miljømålinger udført af akkrediterede laboratorier, certificerede personer m.v. (Miljøministeriet, 2010 b)

3.4.6 Hvordan fastsættes kontrolperiode og måletid?

Egenkontrolvilkåret skal fastsætte den periode, som miljøpåvirkningen skal bedømmes over. Denne periode kaldes "kontrolperioden". Perioden skal være så lang, at der kan opnås en tilstrækkelig bedømmelse af en repræsentativ del af emissionen.

Ofte vil det ved en lang kontrolperiode være hensigtsmæssigt at fastsætte en maksimal værdi, så myndigheden kan gribe ind ved meget høje overskridelser. Der kan således fastsættes årsmiddelværdier, der gælder inden for en lang kontrolperiode (f.eks. en måned for luft og et år for spildevand), og maksimalværdier, der gælder som maksimal emission målt over et kort tidsrum (øjebliksbillede).

Måletid - også kaldet midlingstid - er det tidsrum, hvori miljøpåvirkningen betragtes under et (ved udtagning af en døgnprøve for spildevand er måletiden således et døgn). Der skal altid være fastsat en måletid for, at vilkåret om egenkontrol kan siges at være entydigt. Hvis de standarder, der følges, fastsætter en måletid, bør de som udgangspunkt følges.

3.4.7 Hvilken analysemetode skal anvendes?

Analyse af prøver og målinger, der er omfattet af bekendtgørelsen om kvalitetskrav til miljømålinger,²² skal udføres efter reglerne heri.

Ovennævnte bekendtgørelse om kvalitetskrav til miljømålinger med tilhørende metodedatablade fastlægger krav til, hvordan udtagne prøver skal analyseres. Metodedatabladene er tilgængelige på hjemmesiden for By- og Landskabsstyrelsens Referencelaboratorium for Kemiske Miljømålinger: www.reference-lab.dk.

Luftvejledningen præciserer desuden, hvilke analysemetoder, herunder krav til prøvetagning, analyse og AMS-målemetoder, der skal anvendes for forskellige parametre. For luft henvises der endvidere til Miljøstyrelsens referencelaboratorium for måling af emissioner til luften: www.ref-lab.dk, hvor der fortløbende kan findes opdaterede metodeblade (se afsnit 4.6 for en uddybning).

For målinger omfattet af førnævnte bekendtgørelse om kvalitetskrav til miljømålinger bør der alene stilles krav til detektionsgrænse i det omfang, der i bekendtgørelsens bilag 1 - 4 ikke er stillet specifikke krav til analysekvaliteten for den pågældende parameter. Ifølge Luftvejledningen må detektionsgrænsen for en måling højst være 10% af den grænseværdi, der skal kontrolleres.

²² Bekendtgørelse nr. 866 af 1/7 2010 om kvalitetskrav til miljømålinger udført af akkrediterede laboratorier, certificerede personer m.v. (Miljøministeriet, 2010 b)

Eksempel: Standardvilkår om prøvetagning og analysemetode for G 202: Kraftproducerende anlæg, varmeproducerende anlæg, gasturbineanlæg og gasmotoranlæg, der er baseret på faste biobrændsler og biogas, med en samlet indfyret effekt på mellem 1 MW og 5 MW.

6. Prøvetagning og analyse skal ske efter de i tabel 2 nævnte metoder eller efter internationale standarder af mindst samme analysepræcision og usikkerhedsniveau.

Tabel 2. Prøvetagnings- og analysemetoder

Navn	Parameter	Metodeblad nr. *
Bestemmelse af koncentrationen af totalt partikulært materiale i strømmende gas	Støv	MEL-02
Bestemmelse af koncentrationer af ilt (O ₂) i strømmende gas	O ₂	MEL-05
Bestemmelse af carbonmonoxid (CO) i strømmende gas	CO	MEL-06
Bestemmelse af koncentrationer af Polycyclic Aromatic Hydrocarbons (PAH) i strømmende gas	PAH	MEL-10
Bestemmelse af koncentrationer af kvælstofoxider (NO _x) i strømmende gas	NO _x	MEL-03
Bestemmelse af koncentrationer af gasformig TOC (total organisk carbon) i strømmende gas (flammeionisationsdetektion)	UHC (TOC)	MEL-07
Bestemmelse af koncentrationen af lugt i strømmende gas	Lugt	MEL-13
Bestemmelse af dioxiner i strømmende gas	Dioxiner	MEL-15

* Se Miljøstyrelsens Referencelaboratorium for måling af emissioner til luften: www.ref-lab.dk

7. Emissionsgrænseværdierne anses for overholdt, når det aritmetiske gennemsnit af alle enkeltmålinger udført ved præstationskontrollen er mindre end eller lig med emissionsgrænseværdien.

8. For anlæg, for hvilke der gælder en emissionsgrænseværdi for støv, eller hvor der eventuelt skal måles for PAH og dioxiner, skal der indrettes et målested med indretning og placering som anført under punkterne 8.2.3.2 - 8.2.3.4 i Miljøstyrelsens vejledning nr. 2/2001 Luftvejledningen.

3.4.8 Beregning af data

Det skal fremgå af vilkåret, hvorvidt egenkontrolresultaterne skal beregnes eller på anden måde databehandles. Det er altid virksomheden selv (eller en ekstern tredje part), der skal foretage beregningerne. Først derved er virksomheden i stand til at vurdere, hvorvidt vilkårene opfyldes. Myndigheden bør ikke foretage beregningen på vegne af virksomheden.

Beregningerne skal altid være sporbare, dvs. at myndigheden skal kunne kontrollere beregningerne ud fra analyserapporter og målte værdier under prøvetagningen. Disse bør derfor være indeholdt i rapporteringen, evt. som bilag.

3.5 Opbevaring og rapportering af resultater

Denne gennemgang af, hvilke vilkår der skal stilles for opbevaring og rapportering af egenkontrollens resultater, gælder for alle tre typer af egenkontrol, som er gennemgået i afsnittene 3.2 - 3.4.

Opbevaring

Det skal fremgå af vilkåret, hvordan resultaterne af egenkontrollen skal opbevares af virksomheden. Både elektronisk opbevaring og opbevaring i papirform er som udgangspunkt acceptabelt.

Det væsentlige er, at virksomheden opbevarer registreringerne på en sådan måde, at de umiddelbart kan genfindes både til virksomhedens eget brug og til brug for myndighedens tilsyn. Det skal således også fremgå af vilkåret, at myndigheden skal have adgang til registreringerne under tilsyn på virksomheden, og at myndigheden kan bede om at få oplysningerne tilsendt på forhånd som forberedelse til tilsynet. Dette kan med fordel skrives i myndighedens brev om forvarsling af tilsynet²³. Hvis registreringer blot skal ligge klar til tilsynsbesøget, oplyses dette i forvarslingen.

Hvis data automatisk registres på en computer, er dette en acceptabel opbevaringsform, men der bør stilles krav om automatisk backup, og om at myndigheden kan få adgang til udskrifter eller en elektronisk kopi.

Data fra manuelle målinger noteres ofte i hånden, f.eks. i et skema, og kan med fordel opbevares i et ringbind i den form. For at minimere risikoen for tastefejl bør krav om renskrivning normalt undlades. For især mindre virksomheder vil dette desuden være en tidsmæssig fordel. Hvis der er krav om beregning, skal data selvfølgelig overføres i den sammenhæng, men dokumentation for datagrundlaget kan forelægges/fremsendes som kopi af de originale håndskrevne data.

Hvis virksomheden alligevel overfører håndskrevne data til elektronisk opbevaring, f.eks. som del af et samlet system til dataregistrering, bør myndigheden stille krav om tilsvarende opbevaring. Det bør dog overvejes, om der sideløbende skal stilles krav om, at de originale dataark opbevares.

Uanset hvilken opbevaringsform der stilles krav om skal det samtidig fremgå, hvor længe data skal opbevares og være tilgængelige for myndigheden. Et maksimum på 5 år er normalt tilstrækkeligt.

Afreportering

Det skal desuden fremgå af vilkåret, hvordan og i hvilket omfang virksomheden skal indberette resultaterne til myndigheden. Der kan være tale om tilfælde, hvor det er tilstrækkeligt, at resultaterne opbevares på virksomheden, så tilsynsmyndigheden på anmodning kan få indblik i dem.

Hvis der stilles krav om rapportering, skal det fremgå af vilkåret, hvilke data, der skal rapporteres, herunder hvor ofte, og om der skal anvendes et bestemt format (f.eks. et skema).

²³ Om varsling af tilsyn se afsnit 3.4 i Miljøstyrelsens vejledning om miljøtilsyn med industrivirksomheder (Miljøstyrelsen, 2006 a)

Krav om afrapportering af resultater bør afgrænses mest muligt og under hensyntagen til, at rapporteringen skal være nødvendig for myndighedens kontrol og tilsyn med virksomheden. En for hyppig rapportering vil belaste både virksomhed og myndighed unødigt.

Ofte vil det være tilstrækkeligt med vilkår om rapportering en gang årligt suppleret med krav om rapportering ved overskridelse af fastsatte emissionskrav. For nogle virksomheder vil det være nødvendigt med krav om hyppigere rapportering, specielt for virksomheder med emissioner, som i type og/eller omfang er særligt belastende for det omgivende miljø.

Hvis egenkontrollen vedrører prøveudtagning og analyse én eller få gange årligt, bør myndigheden normalt forlange, at resultatet (prøveudtagnings- og analyserapport) fremsendes til myndighedens orientering kort efter, at den er kommet virksomheden i hænde, f.eks. inden for 14 dage. Ved hyppigere prøveudtagning kan myndighed og virksomhed aftale en passende frekvens af afrapporteringer, hvor flere prøveudtagninger og analyser rapporteres samlet.

Myndigheden skal ved fastlæggelse af, hvor hurtigt rapporteringen skal fremsendes, sørge for, at kravet er i overensstemmelse med den tid, der går, fra prøveudtagning/måling er gennemført, og til analyser og beregninger er gennemført og rapporteret tilbage til virksomheden.

Endvidere skal det fremgå af egenkontrolvilkåret, hvilke oplysninger rapporteringen skal indeholde, f.eks.:

- hvornår og hvordan egenkontrollen er foretaget
- hvem der har foretaget egenkontrollen
- hvilke resultater, der er fremkommet
- hvilken beregningsmetode der er anvendt, hvis der er stillet krav om beregning

I den grad, det er relevant, skal der i egenkontrolvilkåret desuden stilles krav om, at afrapporteringen skal indeholde:

- oplysninger om produktionsforholdene den pågældende dag
- virksomhedens vurdering af resultaterne

Endelig bør det fremgå, om rapporten skal fremsendes til myndigheden på papir eller i elektronisk form.

4 Områder for egenkontrol

Som beskrevet i kapitel 1 kan der stilles vilkår om egenkontrol efter forskellige paragraffer i miljøbeskyttelsesloven: Som påbud (§ 42), i miljøgodkendelser (§ 33), i spildevandstilladelser (§ 28) og i tilladelser til nedgravning, udledning, oplag mv. af forurenende stoffer, produkter og materialer (§ 19).

På disse områder er der specifikke bekendtgørelser og vejledninger mv., der skal tages højde for i forbindelse med fastsættelse og når der føres tilsyn med overholdelse af egenkontrollvilkår på de områder. Derudover er der specifikke vejledninger om spildvand, luft-, støj- og lugtforurening, som er relevante i forbindelse med egenkontrollvilkår.

I dette kapitel introduceres ovennævnte bekendtgørelser og vejledninger mv. kort og med fokus på henvisning til, hvor der kan findes yderligere oplysninger om fastsættelse og brug af egenkontrol.

4.1 Påbud efter Miljøbeskyttelseslovens § 42

Ifølge Miljøbeskyttelseslovens § 42 kan myndigheden give påbud til andre virksomheder end listevirksomheder om, at de skal nedbringe deres forurening. Der kan i den forbindelse gives påbud om egenkontrollvilkår på de relevante områder.

For autoværkstedbranchen, der er omfattet af § 42, er der udsendt en specifik bekendtgørelse²⁴, der bl.a. fastsætter regler for virksomhedernes egenkontrol. I tilknytning til bekendtgørelsen har Miljøstyrelsen udsendt "Orientering nr. 13/2000: Brancheorientering for autoværksteder", der uddyber bekendtgørelsens regler.

Endelig skal det understreges, at bekendtgørelser, vejledninger mv. beskrevet i afsnittene 4.3.3 og 4.4 - 4.8 kan finde anvendelse i forbindelse med egenkontrollvilkår i form af påbud.

4.2 Egenkontrollvilkår i miljøgodkendelser

Miljøgodkendelser gives med hjemmel i Miljøbeskyttelseslovens kapitel 5 og meddeles på baggrund af godkendelsesbekendtgørelsen²⁵

Listerne over de virksomhedstyper, der er omfattet af regelsættet om miljøgodkendelse, ses i godkendelsesbekendtgørelsens bilag 1 og 2; disse virksomheder kaldes også listevirksomheder. Som hovedregel ligger godkendelseskompetencen hos kommunalbestyrelsen. Miljøcentrene i Roskilde, Odense og Århus er dog godkendelsesmyndighed for udvalgte virksomheder.

²⁴ Pt. miljøministeriets bekendtgørelse nr. 922 af 05/12 1997 om miljøkrav i forbindelse med etablering og drift af autoværksteder m.v. (Miljøministeriet, 1997)

²⁵ Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 1640 af 13. december 2006 om godkendelse af virksomheder (Miljøministeriet, 2006 b) med efterfølgende ændringer.

4.2.1 Egenkontrolvilkår i ansøgning og i godkendelse

4.2.1.1 *Ansøgning om godkendelse*

I godkendelsesbekendtgørelsens kapitel 4, bilag 3 og bilag 4 er det angivet, hvilke oplysninger virksomheden skal angive i ansøgningen om miljøgodkendelse.

En række bilag 2-virksomheder er omfattet af standardvilkår – se nærmere herom under afsnit 4.2.1.2.

Både bilag 3 og bilag 4 stiller krav om, at virksomhedens ansøgning skal indeholde forslag til vilkår om egenkontrol:

For bilag 1-virksomheder bør virksomheden oplyse:

- Forslag til kontrolmålinger, herunder prøvetagningssteder.
- Forslag til rutiner for vedligeholdelse og kontrol af rensningsforanstaltninger.
- Forslag til metoder til identifikation og overvågning af de aktuelle mikroorganismer i produktionen og i omgivelserne.
- Forslag til overvågning af parametre, der har sikkerhedsmæssig betydning.

For bilag 2-virksomhederne bør virksomheden oplyse:

- Forslag til kontrolmålinger, herunder prøvetagningssteder.
- Forslag til rutiner for vedligeholdelse og kontrol af rensningsforanstaltninger.

Hvis virksomheden har et miljøledelsessystem, opfordres der til at koordinere forslag til egenkontrolvilkår med miljøledelsessystemets rutiner.

4.2.1.2 *Standardvilkår for visse bilag 2-virksomheder*

22 forskellige typer af bilag 2-virksomheder er omfattet af bekendtgørelsens bilag 5, hvor det for hver virksomhedstype er specificeret, hvad ansøgningen om godkendelse skal indeholde, og der er formuleret de standardvilkår, der skal indgå i godkendelsen.

De fleste af de virksomheder, der er omfattet af bekendtgørelsens bilag 5, skal i ansøgningen **ikke** indsende forslag til vilkår om egenkontrol, men skal for alle standardvilkår oplyse:

- Om der er vilkår, som vurderes at være irrelevante for virksomheden, og begrunde hvorfor.
- Om der er vilkår, som virksomheden ikke mener at kunne overholde og begrunde hvorfor.

Virksomhedens vurdering af de enkelte vilkår skal også omfatte branchebilagets egenkontrolvilkår.

For udendørs motorbaner og knallertbaner samt køretekniske anlæg gælder det, at der i ansøgningen skal angives forslag til egenkontrolvilkår om støj, herunder protokol over træningsaktiviteter og forslag til kontrol af køretøjernes støjudsendelse (se også afsnit 4.2.1.3 nedenfor).

For udendørs skydebaner skal der angives forslag til egenkontrolvilkår for så vidt angår støj, herunder journal over skydeaktiviteter, anvendte våbentyper eller våbenklasser og dato for oprydning etc.

4.2.1.3 Afgørelse om godkendelse

I godkendelsesbekendtgørelsens kapitel 7 er det i § 14, stk. 1 anført, hvilke områder der skal stilles vilkår om. Pkt. 4 om egenkontrol lyder således:

”krav til den egenkontrol, som virksomheden skal foretage, herunder angivelse af prøvetagnings- og målemetode, målingernes hyppighed, metode til at vurdere om grænseværdierne er overholdt, tidspunkterne for indberetning af resultaterne af egenkontrollen, samt angivelse af om prøveudtagning og analyse kan udføres af virksomheden selv eller skal udføres af et akkrediteret laboratorium”

De specifikke betingelser for anvendelse af standardvilkår er angivet i bekendtgørelsens § 15. I den forbindelse skal myndigheden vurdere, om der foreligger særlige omstændigheder, som gør, at der er behov for at fravige og/eller supplere standardvilkårene, herunder vilkårene om egenkontrol.

Der er vilkår om egenkontrol i 21 af de 22 standardbilag. Undtaget herfra er som nævnt bilagets afsnit 4 om udendørs motorbaner og knallertbaner samt køretekniske anlæg.

Standardvilkårene medtager ikke støj og til dels lugt, fordi forholdene kan være meget forskellige for forskellige virksomheder i forhold til naboer, så der skal foretages en vurdering af, om det er nødvendigt at stille vilkår til støj og lugt. Støj- og evt. lugtvilkår og med tilhørende egenkontrollvilkår meddeles derfor som supplerende vilkår til standardvilkårene i miljøgodkendelsen.

For motorsportsbaner henvises der endvidere til Miljøstyrelsens vejledning nr. 2/2005: Støj fra motorsportsbaner, der bl.a. indeholder beskrivelse af, hvordan man ansøger om miljøgodkendelse af en ny bane, præcise anvisninger på, hvordan støjen skal beregnes, og den indeholder to målemetoder, som skal bruges til måling af køretøjernes støjudsendelse.

4.3 Egenkontrolvilkår for særlige virksomhedstyper

For tre virksomhedstyper gælder særlige bekendtgørelser, som også har betydning for egenkontrol i forbindelse med miljøgodkendelser. Det drejer sig om følgende virksomhedstyper:

- Anlæg der forbrænder affald
- Store fyringsanlæg
- Virksomheder med processer og aktiviteter omfattet af VOC-bekendtgørelsen

Disse gennemgås kort i det følgende mht. egenkontrol, idet der henvises til de pågældende bekendtgørelser for en mere detaljeret gennemgang.

4.3.1 Anlæg der forbrænder affald

Affaldsforbrændingsbekendtgørelsen²⁶ fastsætter regler om indretning og drift for en række nærmere definerede anlæg til forbrænding af affald og supplerer godkendelsesbekendtgørelsen for disse virksomheder.

²⁶ Miljøministeriet bekendtgørelse nr. 162 af 11/03 2003 om anlæg, der forbrænder affald (Miljøministeriet, 2003 a)

Bekendtgørelsens kapitel 6 omhandler specifikke regler for egenkontrol med emissioner til luft og vand. I bilagene 4, 5, 6, 7 og 8 er det nærmere specificeret, hvilke betingelser der skal opfyldes bl.a. mht. måleparametre, driftsbetingelser, kontrol og kalibrering af udstyr.

Se tillige referencelaboratoriets rapport om anbefalinger til praktisk anvendelse af DS/EN 14181 og bekendtgørelserne om affaldsforbrænding og store fyringsanlæg.

4.3.2 Store fyringsanlæg

Bekendtgørelsen om store fyringsanlæg²⁷ omfatter fyringsanlæg, der er bestemt til energiproduktion, med en nominel termisk effekt på 50 MW og derover. Bekendtgørelsen gælder sideløbende med reglerne i godkendelsesbekendtgørelsen. For kraftværkerne gælder endvidere bekendtgørelse om begrænsning af udledning af svovldioxid og kvælstofoxider fra kraftværker.

Bekendtgørelsens kapitel 4 omhandler de specifikke regler for egenkontrol, og i bekendtgørelsens bilag 6 er egenkontrolkravene specificeret.

Se tillige referencelaboratoriets rapport om anbefalinger til praktisk anvendelse af DS/EN 14181 og bekendtgørelserne om affaldsforbrænding og store fyringsanlæg.

4.3.3 Virksomheder omfattet af VOC-bekendtgørelsen

VOC-bekendtgørelsen²⁸ fastsætter krav til virksomheder med en række nærmere definerede processer og aktiviteter, hvor der anvendes flygtige organiske opløsningsmidler. Kravene omfatter bl.a. emissionskrav og krav om egenkontrol.

Det skal understreges, at VOC-bekendtgørelsen også gælder for virksomheder, som ikke er omfattet af godkendelsesbekendtgørelsen. For den type virksomheder stilles vilkårene i form af påbud.

I forhold til egenkontrol skal især fremhæves følgende dele af bekendtgørelsen:

- Kapitel 3, der beskriver hvilken emissionskontrol der skal føres og reglerne for overholdelse af emissionsgrænseværdier.
- Kapitel 4, der beskriver reglerne for rapportering af egenkontrollen, herunder den plan for forvaltning af organiske opløsningsmidler, som er beskrevet i bekendtgørelsens bilag 4.
- Kapitel 5, der beskriver virksomheders tidsfrister for at overholde kravene i bekendtgørelsen.
- Kapitel 6, der beskriver myndighedens opgaver bl.a. i forbindelse med fastsættelse af vilkår om egenkontrol. Det fremhæves her, at der godt kan fastsættes strengere krav end dem, bekendtgørelsen angiver.

²⁷ Miljøministeriets bekendtgørelse om begrænsning af visse luftforurenende emissioner fra store fyringsanlæg (Miljøministeriet, 2003 b).

²⁸ Miljøministeriets bekendtgørelse om begrænsning af emissionen af flygtige organiske forbindelser fra anvendelse af organiske opløsningsmidler i visse aktiviteter og anlæg (Miljøministeriet, 2002).

- Bilag 5, der omhandler oplysninger, som skal indgå i virksomhedens ansøgning/anmeldelse.

4.4 Egenkontrolvilkår i spildevandstilladelser

Spildevandstilladelser gives med hjemmel i Miljøbeskyttelseslovens § 28.

Vejledningen²⁹ om tilslutning af industrispildevand til offentlige spildevandsanlæg beskriver egenkontrol i spildevandstilladelser (vejledningens afsnit 5.2 om kontrolprogram). Her forklares bl.a. om de forskellige typer af kontrol, som kan indgå i kontrolprogrammet.

Kort fortalt lægger vejledningen op til, at egenkontrollen opdeles i fire kontrolniveauer: 0 – III. Opdelingen er koblet til en graduering af virksomheder baseret på den mængde spildevand og de typer af stoffer, den enkelte virksomheder udleder. Kontrolniveau 0 er for ”**uproblematisk virksomheder**”, mens kontrolniveau III er der, hvor der skal stilles de skrappeste krav til egenkontrol. Kontrolniveau I og II anvendes på virksomheder, der er gradueret derimellem.

I vejledningens afsnit 5.2.2. gives der to eksempler på egenkontrolvilkår, hvoraf det ene er gengivet herunder. Der henvises til det pågældende afsnit for en uddybning.

Eksempel fra Tilslutningsvejledningen

Krav til afledning

Vilkår 1.2:

Spildevandets indhold af sulfat må ikke overskride 500 mg/l (K = 500 mg/l). Kontrolregel: Kravet er overholdt, når de enkelte døgnmålinger foretaget efter vilkår 2.2 viser afledte koncentrationer under kravværdien. Kontrolperiode: Kalenderårets produktionsdage (ca. 225 dage for hverdagsproduktioner).

Egenkontrolvilkår

Vilkår 2.2:

Vilkår 1.2 skal kontrolleres ved udtagning af mindst to døgnprøver pr. år. Døgnprøverne udtages som flowproportionale døgnprøver over to efterfølgende produktionsdøgn i januar-marts måned.

Prøvetagning og analyser skal udføres af et firma og laboratorium, som er akkrediteret hertil.

Tilslutningsvejledningens afsnit 5.3 forklarer, hvordan en spildevandstilladelse kan udformes, og der gives et eksempel på en samlet spildevandstilladelse inkl. egenkontrolvilkår.

²⁹ Vejledning om tilslutning af industrispildevand til offentlige spildevandsanlæg. Miljøstyrelsens vejledning nr. 2/2006 (Miljøstyrelsen, 2006 b).

4.4.1 Påbud om ændring af vilkår i spildevandstilladelse

Myndigheden kan efter Miljøbeskyttelseslovens § 72 ændre vilkårene i en spildevandstilladelse, for at forbedre virksomhedens kontrol med egen forurening eller opnå et mere hensigtsmæssigt tilsyn.

Egenkontrolvilkår for tilladelser til beskyttelse af jord og grundvand
Tilladelser til beskyttelse af jord og grundvand gives med hjemmel i Miljøbeskyttelseslovens § 19 og betegnes som § 19 tilladelser. I § 19 hedder det bl.a.:

”Stoffer, produkter og materialer, der kan forurene grundvand, jord og undergrund, må ikke uden tilladelse:

- 1) nedgraves i jorden,
- 2) udledes eller oplægges på jorden eller
- 3) afledes til undergrunden.”

Miljøstyrelsens har publiceret Orientering nr. 6/2008 om forebyggelse af jord og grundvandsforurening på industrivirksomheder ved udvalgte aktiviteter. Denne Orientering er anvendelig ved meddelelse af miljøgodkendelser, påbud og § 19 tilladelser. Den er illustreret med fotos og tegninger og forsynet med mange eksempler, som kan være til inspiration både ved fastsættelse af egenkontrolvilkår og ved det efterfølgende tilsyn.

I afsnit 5.3.2 beskrives forskellige typer af kontrol, og i kapitel 6 uddybes det, hvilken kontrol der kan anvendes til forskellige typer af anlæg.

I nedennævnte afsnit er der i publikationen opstillet eksempler på elementer, der kan indgå i krav til de forskellige typer anlæg, herunder krav til (egen)kontrol:

- 6.1.6 Krav til overjordiske og nedgravede tankanlæg
- 6.2.6 Krav for faste og tætte overfladebelægninger
- 6.3.5 Krav til oplags- og vaskepladser
- 6.4.2 Krav til maskiner og anlæg

Kravene er opdelt i forskellige niveauer.

I publikationens kapitel 7 gennemgås tilsyn og egenkontrol, hvor der i afsnit 7.3 gives en række eksempler på egenkontrol, som virksomheder kan udføre.

4.5 Egenkontrolvilkår i luftvejledningen

Luftvejledningen³⁰ beskriver, hvordan luftforureninger fra virksomheder skal reguleres. Luftvejledningen kan i forhold til egenkontrol både anvendes i forbindelse med påbud og i forbindelse med miljøgodkendelser.

I vejledningens kapitel 5 om vilkår og kontrolregler gennemgås en lang række forhold, der har betydning både ved fastsættelse og ved brug af egenkontrolvilkår.

Her præsenteres bl.a. de tre typer af **emissionskontrol**, som anvendes i luftvejledningen:

³⁰ Miljøstyrelsens luftvejledning – begrænsning af luftforurening fra virksomheder (Miljøstyrelsen, 2001)

- Præstationskontrol: en emissionsmåling gennemført f.eks. en gang om året med udtagelse af 3 prøver hver af en times varighed (eller en anden periode, hvis det er nødvendigt af hensyn til målingerne eller driftsforholdene)
- AMS-kontrol³¹: kontinuerlige emissionsmålinger gennemført over en længere periode, typisk over anlæggets levetid.
- Stikprøvekontrol: emissionsmålinger gennemført f.eks. 6 gange pr. år

I afsnit 5.1.1 hedder det bl.a., at ”**Miljøstyrelsen lægger vægt på, at kontrollen med luftforurening fra virksomheder gennemføres som egenkontrol.**”

I samme afsnit hedder det endvidere: ”**Kontrollen kan med fordel kombineres med et miljøledelsessystem. Målinger udført af eksterne laboratorier bør udføres som akkrediterede målinger. Det anbefales, at større virksomheder, der jævnligt selv gennemfører egenkontrol, overvejer at søge om akkreditering til at foretage emissionsmålinger, når lovgrundlaget giver mulighed herfor.**”

I vejledningens afsnit 5.3. opereres med tre typer af egenkontrol:

- Driftskontrol
- Emissionskontrol
- Kontrol af afkasthøjde

Der lægges i vejledningen vægt på, at de forskellige typer vilkår bør anvendes afhængig af størrelsen af virksomhedens emissioner. Virksomheder inddeles i den sammenhæng i tre kategorier:

- Virksomheder med luftforurening af mindre betydning
- Virksomheder med luftforurening af nogen betydning
- Virksomheder med luftforurening af afgørende betydning

I vejledningens afsnit 5.5 gives der forskellige eksempler på vilkår for disse tre kategorier. Herunder er anført dele af egenkontrollvilkårene fra de tre eksempler. Der henvises til det enkelte afsnit i Luftvejledningen for en uddybning af eksemplerne.

Virksomhed med luftforurening af mindre betydning

Virksomheden skal føre journal over det daglige forbrug af toluen. Dette kan ske ud fra kendskabet til malingsforbruget og malingens indhold af toluen.

I journalen anføres for hver dag, hvor anlægget er i drift, i nødvendigt omfang:

- Dato, forbrug af toluen, anlæggets driftstid og underskrift for den person, der foretager opgørelsen og fører journalen.
- Journalen skal være tilgængelig for tilsynsmyndigheden og opbevares på virksomheden mindst 3 år.

Virksomhed med luftforurening af nogen betydning

Driftsinstruks for filtrene skal være tilgængelig i umiddelbar nærhed af filtrene.

Drift og kontrol med posefiltrene skal ske i overensstemmelse med angivelserne i filterleverandørens driftsinstruks.

³¹ AMS: Automatisk Målende System

Der skal ugentligt føres journal over tilsyn med filtrets renluftsside for kontrol af nedslidning af filterposerne. Eventuelle driftsforstyrrelser og uheld samt øvrige relevante oplysninger skal tilføres journalen med dato, år og evt. tidspunkt.

Journalen skal være tilgængelig for tilsynsmyndigheden og opbevares på virksomheden i mindst 3 år.

Virksomhed med luftforurening af afgørende betydning

Instrumenter og programmel (analysemetoder) til brug ved AMS-målingen for SO₂ skal godkendes af tilsynsmyndigheden inden brug. Instrumenterne skal monteres korrekt på målestedet og serviceres og vedligeholdes regelmæssigt af kvalificeret personale i overensstemmelse med fabrikantens anvisninger. Der skal foreligge en kvalitetshåndbog, hvori procedureregler for drift og vedligeholdelse af udstyret er anført.

Luftmængden kontrolleres ved anlæggets etablering.

Driftsinstruksen skal være tilgængelig i umiddelbar nærhed af udstyret.

Måleinstrumenterne skal kalibreres i henhold til fabrikantens anvisninger. Endvidere skal der første gang senest 2 måneder, efter at virksomheden er taget i drift, og herefter hvert år udføres parallelmålinger som præstationskontrol.

Dette skal ske ved et akkrediteret laboratorium.

I luftvejledningens kapitel 8 angives retningslinjer for, hvordan målinger af emissioner til luften bør udføres, herunder prøveudtagningsmetoder, analysemetoder, vejledende retningslinjer til indretning af prøveudtagningsstedet og vejledende retningslinjer til målerapporten.

Vær opmærksom på, at der er angivet specifikke egenkontrolvilkår for luft i mange af godkendelsesbekendtgørelsens³² standardvilkår, herunder hvilke metoder til prøvetagning og analyse der skal anvendes.

Miljøstyrelsens referencelaboratorium for måling af emissioner til luften: www.ref-lab.dk udgiver bl.a. en metodehåndbog (der fortløbende opdateres) med anbefalede metoder til præstationskontrol, AMS og stikprøvekontrol samt metodeblade for emissionsparametre og for planlægning og rapportering af emissionsmålinger.

4.6 Støj

Støjvejledningen³³ indeholder bl.a. vejledende grænseværdier for støj på forskellige tider af døgnet opdelt på områdetyper. Selvom vejledningen er af ældre dato, og en lang række henvisninger ikke længere er gyldige, er den stadig gældende og følges sædvanligvis til fastsættelse af støjvilkår.

³² Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 1640 af 13. december 2006 om godkendelse af virksomheder (Miljøministeriet, 2006 b)

³³ Miljøstyrelsens vejledning om eksternt støj fra virksomheder (Miljøstyrelsen, 1984 a)

I vejledningens afsnit 7 gennemgås retningslinjer for kontrol med overholdelse af fastsatte støjgrænser, herunder bl.a. en beskrivelse af de forhold, der skal tages højde for under udførelse og vurdering af en støjmåling. I afsnit 7.5.2 beskrives, hvilke principper der skal følges ved vurdering af, om der skal skrides ind over for en konstateret overtrædelse af et støjvilkår.

Støjmålev vejledningen³⁴ specificerer i mange detaljer, hvordan støjmålinger (støjmission) skal udføres, mens beregningsvejledningen³⁵ beskriver både, hvordan støjudsendelse fra de enkelte støjklender (emission) måles, og hvordan støjberegningerne gennemføres.

Miljøministeriets bekendtgørelse om kvalitetskrav til miljømålinger³⁶ stiller også krav til udførelse af støjmålinger.

For en række virksomhedstyper findes der specifikke vejledninger om støj:

- Miljøstyrelsens vejledning nr. 7/2006 om støj fra forlystelsesparker
- Miljøstyrelsens vejledning nr. 2/2005 om støj fra motorsportsbaner, som tidligere er omtalt (se afsnit 3.2.1.3)
- Miljøstyrelsens vejledning nr. 1 og 2/1995 om skydebaner (hhv. beregning og måling af støj fra skydebaner)
- Miljøstyrelsens vejledning nr. 5/1994 om støj fra flyvepladser

I Miljøstyrelsens Orientering nr. 9/1997 om lavfrekvent støj, infralyd og vibrationer i eksternt miljø er der i afsnit 2.4 givet en række eksempler på vilkår, herunder eksempler på egenkontrollvilkår.

Der henvises i øvrigt til Miljøstyrelsens referencelaboratorium for støj og vibrationer: www.referencelaboratoriet.dk/. Her findes bl.a. en oversigt over godkendte laboratorier, en "spørgsmål og svar" service, udgivelser fra referencelaboratoriet mm.

4.7 Lugtvejledningen

Miljøstyrelsens vejledning om begrænsning af lugtgener fra virksomheder³⁷ beskæftiger sig i høj grad med de vanskeligheder, der er forbundet med at måle og vurdere lugtgener, og dermed også med at stille vilkår for lugtemissioner

Vejledningen giver ikke specifikke anvisninger på egenkontrol af lugtgener, men anviser dog i afsnit 4 mulige metoder for måling og prøveudtagning. Metoderne kan anvendes af såvel myndigheder som virksomheder.

³⁴ Miljøstyrelsens vejledning om måling af eksternt støj fra virksomheder (Miljøstyrelsen, 1984 b)

³⁵ Miljøstyrelsens vejledning om beregning af eksternt støj fra virksomheder (Miljøstyrelsen, 1993)

³⁶ Miljøministeriets bekendtgørelse om kvalitetskrav til miljømålinger (Miljøministeriet, 2010 b)

³⁷ Lugtvejledningen (Miljøstyrelsen, 1985)

5 Love, bekendtgørelser, vejledninger mv.

Miljøministeriet, 1997. Bekendtgørelse nr. 922 af 05/12 1997 om miljøkrav i forbindelse med etablering og drift af autoværksteder m.v.

Miljøministeriet, 2002. Bekendtgørelse nr. 350 af 29/05 2002 om begrænsning af emissionen af flygtige organiske forbindelser fra anvendelse af organiske opløsningsmidler i visse aktiviteter og anlæg, som ændret ved bekendtgørelse nr. 817 af 25/8 2001. (VOC-bekendtgørelsen).

Miljøministeriet, 2003 a. Bekendtgørelse nr. 162 af 11/03 2003 om anlæg, der forbrænder affald.

Miljøministeriet, 2003 b. Bekendtgørelse nr. 808 af 25/09 2003 om begrænsning af visse luftforurenende emissioner fra store fyringsanlæg omfatter fyringsanlæg, der er bestemt til energiproduktion, med en nominel termisk effekt på 50 MW og derover.

Miljøministeriet, 2004. Lov om retssikkerhed ved forvaltningers anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter. Lov nr. 442 af 9. juni 2004. (Retssikkerhedsloven)

Miljøministeriet, 2006 b. Bekendtgørelse nr. 1640 af 13/05 2006 om godkendelse af virksomheder, som ændret ved bekendtgørelse nr. 168 af 21. februar 2007. (Godkendelsesbekendtgørelsen).

Miljøministeriet, 2010. Bekendtgørelse nr. 210 af 03/03/2010 om visse virksomheders afgivelse af miljøoplysninger.

Miljøministeriet, 2010 a. Lovbekendtgørelse nr. 879 af 26/06/2010 Bekendtgørelse af lov om miljøbeskyttelse (Miljøbeskyttelsesloven)

Miljøministeriet, 2010 b. Bekendtgørelse nr. 866 af 1/7 2010 om kvalitetskrav til miljømålinger udført af akkrediterede laboratorier, certificerede personer m.v.

Miljøstyrelsen, 1984 a. Vejledning om ekstern støj fra virksomheder. Miljøstyrelsens vejledning nr. 5/1984. (Støjvejledningen)

Miljøstyrelsen, 1984 b. Vejledning om måling af ekstern støj fra virksomheder. Miljøstyrelsens vejledning nr. 6/1984

Miljøstyrelsen, 1985. Vejledning om begrænsning af lugtgener fra virksomheder. Miljøstyrelsens vejledning nr. 4/1985. (Lugtvejledningen)

Miljøstyrelsen, 1993. Vejledning i beregning af støj fra virksomheder. Miljøstyrelsens vejledning nr. 5/1993.

Miljøstyrelsen, 1997. Orientering om lavfrekvent støj, infralyd og vibrationer i eksternt miljø. Orientering nr. 9/1997

Miljøstyrelsen, 2000. Brancheorientering for autoværksteder. Orientering nr. 13/2000.

Miljøstyrelsen, 2001. Luftvejledningen – Begrænsning af luftforurening fra virksomheder. Miljøstyrelsens vejledning nr. 2/2001.

Miljøstyrelsen, 2004. Vejledning om differentieret miljøtilsyn. Miljøstyrelsens vejledning nr. 6/2004.

Miljøstyrelsen, 2005 a. Vejledning om anvendelse af retssikkerhedsloven på miljøområdet. Miljøstyrelsens vejledning nr. 7/2005.

Miljøstyrelsen, 2005 b. Vejledning om håndhævelse af Miljøbeskyttelsesloven Miljøstyrelsens vejledning nr. 6/2005.

Miljøstyrelsen, 2005 c. Vejledning om støj fra motorsportsbaner. Miljøstyrelsens vejledning nr. 2/2005.

Miljøstyrelsen, 2006 a. Vejledning om miljøtilsyn med industrivirksomheder. Miljøstyrelsens vejledning nr. 6/2006 om.

Miljøstyrelsen, 2006 b. Vejledning om tilslutning af industrispildevand til offentlige spildevandsanlæg. Miljøstyrelsens vejledning nr. 2/2006. (Tilslutningsvejledningen)

Miljøstyrelsen, 2008. Orientering om forebyggelse af jord og grundvandsforurening på industrivirksomheder ved udvalgte aktiviteter. Orientering nr. 6/2008.